

# Pest Vármegye Integrált Területi Programja

2021-2027

Cím	Pest vármegye Előzetes Integrált Területi Programja
Verzió	5.0
Vármegyei közgyűlési határozat száma és dátuma	1.0. 48/2021. (09.24.) PMÖ határozat, 2021. szeptember 24. 2.0. 1/2022. (03.22) TFB határozat, 2022. március 22. 2.1. 22/2022. (05.27.) PMÖ határozat, 2022. május 27. 3.0. 14/2023. (03.31.) PVÖ határozat, 2023. március 31. 4.0. 1/2024 (05.29) TFB határozat, 2024. március 29. 5.0. 66/2024 (11.29.) PVÖ határozat, 2024. november 29.
Kormánydöntés határozatszám / IH jóváhagyó levél iktatószáma és dátuma:	1658/2021. (IX. 24.) Korm. határozat a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében megvalósuló Előzetes Integrált Területi Programok jóváhagyásáról
Finanszírozó operatív program:	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP_Plusz)
Érintett földrajzi terület:	<i>Pest vármegye</i>

ITP felelős szervezet:	<i>Pest Vármegye Önkormányzata</i>
ITP felelős szervezet kapcsolattartó:	<i>Dr. Popovics Gábor</i> <a href="mailto:popovicsg@pestmegye.hu">popovicsg@pestmegye.hu</a> , 06 1 233-6808
ITP felelős szervezet címe:	<i>1052 Budapest, Városház utca 7.</i>

## Tartalom

0. Verziókövetés.....	3
1. Az Integrált területi program (ITP2021-27) viszonya a területfejlesztési program céljaihoz .....	5
1.1. Az ITP 2021-27 tervezési körülményeinek rövid bemutatása, kitérve a tervezésbe bevont szervezetekre, a módszertanra, a partnerség folyamatára. ....	6
1.2. A vármegyei területfejlesztési koncepció és program céljainak, prioritásainak és intézkedéseinek a bemutatása.....	7
1.3. A Pest Vármegyei Területfejlesztési Koncepció és Program illeszkedése a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz célrendszeréhez .....	11
2. A vármegye külső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata .....	13
2.1. A vármegyehatáron átnyúló együttműködések, terjedési tendenciák, megyén átívelő fejlődési tengelyek ismertetése .....	13
2.2. A vármegye országhatáron átnyúló együttműködései, az ezekhez az együttműködésekhez hozzájárulni képes, OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések, amelyek befolyásolják az OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések megítélését, értékelését .....	14
2.3. Ágazati kapcsolódások (illeszkedés az egyéb hazai stratégiákhoz), azon fejlesztésekhez való kapcsolódó fejlesztési elképzelések ismertetése, amelyekről a megyének tudomása van, és amelyek befolyásolják az OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések megítélését, értékelését .....	17
3. A vármegye belső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata .....	19
3.1. A megyén belüli térségi folyamatok bemutatása.....	19
3.2. A vármegye városhálózatának bemutatása .....	21
4. Az ITP 2021-2027 fejlesztési célterületeinek kijelölése – A vármegyei forrásfelhasználási módok .....	24
4.1. Az ERFA 11. cikk alapján kiemelt fenntartható városfejlesztési körbe kijelölt városok .....	24
4.2. Földrajzilag meghatározott fejlesztési célterületek.....	25
4.3. Kiemelt kedvezményezett.....	29
4.4. Forrásfelhasználás .....	30
5. A projektkiválasztás az ITP 2021-2027 alapján – településdifferenciálás .....	31
6. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer szükségessége és kapcsolata az ITP 2021-2027 dokumentummal .....	49
6.1. A vármegyei döntéshozatal rendszere .....	49
6.2. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer.....	50
7. Az ITP monitoringja és indikátorvállalásai.....	54
8. Az ITP 2021-2027 ütemezése .....	57

## 0. Verziókövetés

1.0 verzió Elfogadva a 48/2021. (09.24.) PMÖ határozattal, 2021. szeptember 24-én

2.0 verzió Elfogadva a 1/2022. (03.22) TFB határozattal, 2022. március 22-én.

2.1 verzió Elfogadva a 22/2022. (05.27.) PMÖ határozattal, 2022. május 27-én.

3.0 verzió Elfogadva a 14/2023. (03.31.) PVÖ határozattal, 2023. március 31-én.

4.0. verzió Elfogadva a 1/2024. (05.29.) TFB határozattal, 2024. május 29-én.

5.0. verzió Elfogadva a 66/2024 (11.29.) PVÖ határozattal, 2024. november 29-én.

2021 szeptemberében történt meg Pest Megye Integrált Területi Programja 1.0 változatának elfogadása a megyei közgyűlés, illetve 2021 decemberében Magyarország Kormánya által.

2022-ben számos olyan változás történt, amely miatt indokolt volt az ITP első változatának módosítása. Emiatt a 2.0 változatot 2022 márciusban előbb Pest Megye Önkormányzatának Területfejlesztési Bizottsága, majd további kisebb módosításokkal az ITP 2.1 változatát 2022. májusában Pest Megye Közgyűlése fogadta el. Ez a változat már nem kerülhetett Kormány elé, mivel az Európai Bizottsággal történt egyeztetések során újabb változtatási igények fogalmazódtak meg.

Az ITP 1.0 változatához képest 2022. márciusában (2.0.) és májusában (2.1.) történt módosítás során az alábbi változtatások történtek.

- Az ITP 1.0. változatában foglaltakon túl új szakpolitikai célok kerültek megfogalmazásra az aktív turizmus- és a gyógyfürdők fejlesztésére vonatkozóan.
- A gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztés szakpolitikai döntés alapján, a források eredményesebb felhasználása érdekében kettéválasztásra került. Ennek eredményeképpen az óvodai és bölcsődei fejlesztések mellett önálló intézkedésként jelenik meg a köznevelési intézmények fejlesztése, melynek keretében egyrészt kiemelt kedvezményezett forrásfelhasználási módban kerülnek fejlesztésre az általános és középiskolák, pedagógiai szakszolgálatok, standard kiírások keretében pedig az egyházi és a nemzetiségi önkormányzatok által fenntartott iskolák. A korábbinál nagyobb forráskeret került biztosításra a köznevelési intézmények fejlesztésére.
- Fenti beavatkozáshoz hasonlóan a 4 és 5 számjegyű utak fejlesztésére fordítható forráskeret is megnövekedett.
- Az ITP módosítását nemcsak a fenti tényezők, hanem az egyes beavatkozásokra vonatkozóan a települési igényeknek megfelelően az egyes forrásfelhasználási módok, illetve bizonyos esetekben a kiemelt főtevékenységek közötti forrásátcsoportosítás tették szükségessé.
- A fent említett keret emeléseket, illetve az új beavatkozások forrásszükségletét részben a megyei TOP Plusz forráskeret emelése, részben pedig a megye által helyi humán fejlesztésekre, illetve a megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések végrehajtására elkülönített források csökkentése fedezte.

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Pluszt (TOP Plusz) az Európai Bizottság (Bizottság) 2022. december 22-én fogadta el, azonban a döntést megelőző bizottsági

tárgyalások során számos olyan változás, korlátozás került rögzítésre a programban, amely befolyásolja a hatályos Integrált Területi Program (ITP) 1.0 verzió végrehajtását és szükségessé teszi annak ismételt módosítását.

A 3.0 változat az előző 2.1 változathoz képest az alábbi további módosításokat tartalmaz:

- Az elfogadott OP alapján bevezetésre kerül egy új 6. számú prioritás, amely az 1. prioritás 1.1 intézkedésére tervezett felhívásokat tartalmazza. Ennek következtében a már megjelent felhívások (gazdaságfejlesztés, turizmus, 4-5 számjegyű útfejlesztés) kódszáma is megváltozik.
- A TOP\_Plusz-1.1.1 „Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás” új felhívásként jelenik meg az ITP-ben. Erre a vármegyéknek a teljes forráskeretük terhére forrásátcsoportosítással kellett forrástallokálni.
- A 4 és 5 számjegyű, állami tulajdonban lévő közutak fejlesztésére a TOP Plusz 1. és 6. prioritások együttes keretösszegének legfeljebb 15%-a fordítható, a 290/2014. (XI. 6.) Korm. rendelet szerinti, továbbá a rendelet alapján a megyei önkormányzatok által kijelölt kedvezményezett járások területén. Nem kedvezményezett járásban indokolt esetben (pl.: több járást érintő úthálózat folytatólagos felújítása vagy hátrányos helyzetű járás teljes úthálózatának igazoltan megfelelő útminősége esetén). Emiatt a 2.1 változathoz képest jelentősen csökken az erre tervezett forráskeret.
- Szociális célú városrehabilitáció esetében törekedni kell a szegregátumok felszámolására, ezért valamennyi érintett projektben deszegregációs beavatkozást is kötelező lesz megvalósítani, a család(ok) településen belüli, integrált területre költöztetésével, ezzel csökkentve a szegregátum lakásszámát és méretét. A deszegregáció segítése érdekében pilot projekt, felhívás is indul, amely kifejezetten az integrált területen lévő bérlakások felújítására irányul annak érdekében, hogy szegregátumból költözhessenek oda be családok.
- A 2022. tavaszán már felmerült ESZA+-ERFA átcsoportosítás is átvezetésre került, amely csökkenti a humán fejlesztésre és vármegyei foglalkoztatási paktumra allokált keretösszeget, és növeli a közoktatási infrastruktúrafejlesztésre szánt források nagyságát. Ezen belül a program az alap és középfokú köznevelési intézmények, illetve kollégiumok fejlesztésére tervezett források legalább 90%-át az állami intézmények támogatására fordítja (szemben a korábban kötelező 80%-os aránnyal). Magán oktatási intézményeket nem támogat.
- A 2.0. és 2.1. változatokban már megjelent a gyógyfürdő- és egyéb energetikai fejlesztésekre fordítandó összeg szerepeltetése, illetve az önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése keretösszegének forrásfelhasználási módok közötti megbontása is. Új elem viszont, hogy az energiahatékonysági beruházásoknál vissza nem térítendő (VNT) támogatás a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerinti kedvezményezett járásokban, valamint az 5000 fő alatti településeken megvalósuló fejlesztések esetében adható. A megye többi területén megvalósuló fejlesztések esetén kombinált (hitel+VNT) támogatás tervezett (a nem kedvezményezett járások 5000 fő feletti települései esetén). Ehhez igazodva szintén módosul a forrásallokációs tábla tartalma.
- Ahogyan a 2.0. és 2.1. változatokban már megjelent az aktív turizmus fejlesztése új felhívásként. A keretösszeg vármegyei szinten standard eljárásrendben kerülhet felhasználásra.
- Módosultak a városkijelölési elvek, eszerint a megyei jogú városok, ezen kívül legfeljebb az egyes vármegyék 4 legnagyobb városa volt kijelölhető a programra. Pest vármegyékben emiatt csökkenteni kellett a programra kijelölt városok számát. Az így kimaradt városokra új forrásfelhasználási mód jött létre, melyben a városok standard eljárás keretében kerülhetnek támogatásra.
- Változtak az operatív program tematikus vállalásai is, ezzel együtt módosultak a felhívásokra allokált keretösszegek is.

- Az OP és hozzá kapcsolódóan az ITP változásainak megfelelően megújul a TKR mátrix táblája is, Pest vármegye új TKR kritériumok beemelését nem tartotta indokoltnak.
- Végül pedig a fenti változások eredőjeként, módosítani kellett az ITP-ben rögzített indikátorvállalásokat is.

A 4.0 változat az előző 3.0 változathoz képest az alábbi további módosításokat tartalmazza:

- az előző módosítás óta IH által engedélyezett területi igények átvezetése,
- a 2. prioritáson betervezett új, kombinált felhívások bevezetése,
- az FVS városok indikátorvállalásainak rögzítése,
- a TOP Plusz Monitoring Bizottság (TOP Plusz MB) által elfogadott kiválasztási kritériumok beillesztése.

Az 5.0. változat az 4.0. változathoz képest az alábbi módosításokat tartalmazza:

- Pest vármegye ugyan nem jelzett prioritások közötti átcsoportosítási igényt 2024. nyarán, azonban a prioritásonkénti forráskeretek módosulása az OP szintű indikátorok módosulását is eredményezték. Ezek átvezetése szükséges az ITP-ben.
- az előző módosítás óta az IH által engedélyezett, valamint az azóta felmerült területi igények átvezetése,
- a forrásfelhasználási módok megnevezésének pontosítása: az Alaptörvény tizenegyedik módosítása alapján, 2023. január 1. óta vármegye, így a forrásfelhasználási módok megnevezésében szereplő Észak-Pest megye, Délnyugat-Pest megye és Dél-kelet Pest megye megnevezéseket módosításra kerülnek Észak-Pest vármegyére, Délnyugat-Pest vármegyére és Délkelet-Pest vármegyére a 23. táblázatban (forrásallokációs táblázat).

## 1. Partnerség

Az Integrált Területi Program Pest vármegye területfejlesztési programján alapul. A programot széles körű társadalmi egyeztetési folyamat után fogadta el a megyei közgyűlés. Az egyeztetésben a kamarák, az államigazgatás szervei, a települések és civil szervezetek, de még a megyei polgárok is részt vettek. Pest vármegye Integrált Területi Programja széleskörű társadalmi egyeztetésen ment keresztül, ennek részeként a 4.0 verzió módosítását is, ahogyan a korábbi verziókat is szerepeltetjük a vármegye honlapján (<http://www.pestmegye.hu>), annak érdekében, hogy az érdeklődők és az érintett szervezetek, stakeholderek annak tartalmát megismerhessék, azzal kapcsolatban javaslatokat fogalmazzanak meg. A társadalmi egyeztetés során lehetőség van a véleményeket a megyéhez eljuttatni.

Az ITP egyeztetésének végső lépése, hogy azt elfogadásra Pest Vármegye Közgyűlése elé terjesztjük. A közgyűlési előterjesztésekre irányadó szabályok szerint a közgyűlés tagjai számára megküldjük (legalább 8 nappal az ülés előtt), hogy a testület tagja véleményt formálhassanak azzal kapcsolatban.

## 2. Az Integrált területi program (ITP 2021-27) viszonya a területfejlesztési program céljaihoz

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (továbbiakban: TOP Plusz) lehetőséget biztosít a vármegyék számára a megyei területfejlesztési koncepcióban és programban megfogalmazott fejlesztések egy részének megvalósítására. Mivel ezek a tervdokumentumok a teljes tervezés módszerével készültek, az ezekben megfogalmazott fejlesztési igények messze meghaladják a TOP Plusz forrásokból megvalósítható célok és beavatkozások körét. A forrásfelhasználás tervezése érdekében szükséges egy szintén integrált, stratégiai gondolkodásra alapozott dokumentum elkészítése, amely a helyi igényekkel összhangban alátámasztja az adott megyében rendelkezésre álló TOP Plusz forráskeretek felhasználásának szerkezetét, elvárt eredményeit és ütemezését. Ez a dokumentum az Integrált Területi Program 2021-27 (továbbiakban: ITP 2021-27).

Az ITP 2021-27 tartalmazza azokat a térségi/területi forrásfelhasználási módokat – valamint az ezekhez tartozó forrásfelosztást –, amelyek támogatását a vármegye a saját koncepciója és programja alapján a következő hét év során kulcsfontosságúnak tart, továbbá az egyes fejlesztési projektek elsődleges kiválasztási kritériumait, amelyek a döntéselőkészítés során érvényesítésre kerülnek.

### 2.1. Az ITP 2021-27 tervezési körülményeinek rövid bemutatása, kitérve a tervezésbe bevont szervezetekre, a módszertanra, a partnerség folyamatára.

Az ITP tervezésére formálisan 2021 május elején adott megbízást Pest Vármegye Önkormányzata a tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. részére, ugyanakkor a tervezés előkészítése az önkormányzat részéről már korábban megkezdődött, hiszen 2021 elejétől mind a MÖOSZ-on keresztül, mind közvetlenül a Területfejlesztési Programok végrehajtásáért felelős IH-val folyamatos kommunikáció folyt a TOP Plusz tervezése kapcsán.

Az ITP előkészítése és tervezése folyamata nem különül el egyébként sem élesen a vármegyei programdokumentumok készítésétől, hiszen az egyes programok egymásra épülése követelmény, időben pedig szinte párhuzamosan készültek. Ugyanez igaz a partnerségi folyamatokra, mivel ugyanazon témakörhöz kapcsolódnak. Újdonság a partnerségi folyamatban a fenntartható városfejlesztésre kijelölt Érd Megyei Jogú Várossal történt egyeztetés, amelynek során ismertetésre kerültek a konstrukcióban rejlő lehetőségek, a közeljövő feladatai, illetve többségük esetében az egyes tervezett projektek megvitatására is sor került. A fenntartható városfejlesztési körbe tartozó Érd Megyei Jogú Város vezetésével a tervekészítés időszakában várhatóan a továbbiakban is szorosabb együttműködés lesz.

Mivel már a vármegyei területfejlesztési koncepció készítésének időszakában nagy hangsúlyt fektetett Pest megye a partnerségi terv keretében a települési önkormányzatokkal, vállalkozásokkal, civil szervezetekkel folytatott egyeztetésekre, várható igények felmérésére, a projektgyűjtésre, ezért az ITP-ben tervezett forráselosztás meghatározásánál az így megszerzett tapasztalatokra is jól tud a vármegye építeni. Az sajnos világosan látszik, hogy az elmúlt támogatási időszakok forrásainak szűkössége miatt a Pest vármegyében elmaradt önkormányzati beruházások pótlására a 2021-27 közötti időszakban rendelkezésre álló európai uniós források annak ellenére sem lesznek elégségesek, hogy immár Pest vármegye is a gazdasági fejlettségének megfelelő, felzárkóztatásra szoruló régióként kaphat támogatást. Emiatt igen nehéz a TOP Plusz prioritásain belül a forrásfelosztást az egyes fejlesztési célterületekre megfelelően meghatározni, ugyanis az előzetese igényfelmérések alapján szinte minden célterületre a rendelkezésre álló források többszörösét kellene előirányozni.

Az ITP tervezése az IH által biztosított tervezési útmutatók, tervezési sablon és minőségbiztosítási dokumentum alapján folyt. Pest Vármegye Önkormányzata az előzetes ITP-t hivatalos honlapján (pestmegye.hu) 2021. szeptember 13-22. között egyeztetési (társadalmisítási) anyagként publikálta. A dokumentumra észrevétel javaslat nem érkezett.

## 2.2. A megyei területfejlesztési koncepció és program céljainak, prioritásainak és intézkedéseinek a bemutatása

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban (továbbiakban: „Koncepció”) megfogalmazott jövőkép a következő: **„Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”.**

A Koncepció javaslattevő kötetében megfogalmazott célrendszer három nagy átfogó célt tartalmaz:

- I. **Társadalmi megújulás** (Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek);
- II. **Gazdaság dinamizálása** (Az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve);
- III. **Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása** (A lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgáló tudó, fenntartható környezet);

Az átfogó célokon belül ágazati és területi stratégiai célokat egyaránt kitűztünk. A stratégiai célok teremtik meg a Stratégiai Program gerincét. Átfogó területi célokat is megfogalmaztunk, amelyek a térszerkezet kiegyensúlyozása irányába tesznek lépéseket, úgy, hogy a fenti átfogó stratégiai célok teljesülését is segítik. Horizontális célok is megfogalmazásra kerültek, melyek olyan célkitűzések, melyeknek jellegüknél fogva szükséges valamennyi stratégiai célt áthatniuk, hatásuk nem korlátozódhat egyetlen szegmensre sem önállóan. Ezért itt jelenik meg például a partnerség, a kohézió és szociális felzárkóztatás és az értékek megőrzése, identitás erősítése, illetve a hatékonyság javítása és az innovativitás.

Pest megye Területfejlesztési Programjában a 2021-2027-es tervezési időszakra a Koncepcióban meghatározott célokra építve öt prioritást határoztunk meg, amelyek a vármegye életének, gazdaságának szinte minden területére fogalmaznak meg célkitűzéseket. Ezek a következők:

### ***I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása***

A prioritás a megye gazdaságának megerősítését, a vállalkozások versenyképességének, hatékonyságának javítását célozza, különös tekintettel a vármegye húzóágazataira és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű térségeiben

### ***II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése***

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza melyben első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

### ***III. Prioritás: Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében***

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégió a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, oly módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk e két szintű, a makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

**IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért**

A prioritás egy, a mainál kiegyensúlyozottabb, policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések a környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek és fejlődjenek az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

**V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése**

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi-, oktatási-, szociális-, rekreációs- és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

1. táblázat A Pest megyei Területfejlesztési Program által meghatározott intézkedésstruktúra

Prioritás	Intézkedés megnevezése	Program megnevezése
I. Prioritás Versenyképes Pest megye: a vármegye több lábbon álló gazdaságának dinamizálása	1.1. Vállalkozások versenyképességének javítása	Vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklése
		Vállalkozások telephely feltételeinek javítása
		Pénzügyi eszközökhöz való hozzáférés feltételeinek javítása
		Vállalati technológia fejlesztések
		Vállalkozások digitális transzformációja
		Üzleti környezet fejlesztése
		Vállalkozói együttműködések ösztönzése
		Vállalkozásokat segítő tanácsadói program indítása
		Vállalati K+F tevékenység erősítése
		Vállalkozások támogatása a fenntartható működés, a körforgásos gazdaság modelljének adaptációjában
	1.2. Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	Kiemelt jelentőségű ipari, építőipari ágazatok (járműgyártás, elektronikai, híradástechnika, gyógyszeripar, építőipar) fejlesztése
		Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása
Kereskedelem, logisztika		
Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése		
1.3. Területi fókuszú gazdaságfejlesztés	Gödi Különleges Gazdasági Övezet Integrált fejlesztése	
	Ferihegyi Gazdasági Övezet integrált fejlesztése	
II. Prioritás: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése	2.1. Helyi gazdaságfejlesztés	Ipari park fejlesztés és vállalkozások telephely feltételeinek javítása
		Vállalkozások technológiai feltételeinek javítása, digitális transzformáció segítése
		Helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés
		Turizmus fejlesztése
		Alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése
		Agrárvertikum, élelmiszeripar jövedelemtermelő képességének fokozása

Prioritás	Intézkedés megnevezése	Program megnevezése
	2.2. Térségi társadalmi felzárkóztatás	Oktatás, nevelés fejlesztése, élethosszig tartó tanulás elősegítése
		Lakosság egészségi állapotának javítása
	2.3. Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés	Települési és térségi szociális ellátórendszer megerősítése
		A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása
		Térségi értékek megőrzése, térségi identitás erősítése
		Járasközpont települések komplex fenntartható fejlesztése
	3.1. Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	Térségi elérhetőség javítása, helyi közlekedés fejlesztése
		Települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztése
		Települési egyéb közszolgáltatásokat nyújtó intézmények infrastruktúrájának fejlesztése
	3.2. Közösségi közlekedés fejlesztése	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, megújuló energiatermelés elősegítése
		Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése
III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	3.1. Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése
		Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban
		Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése
	3.2. Közösségi közlekedés fejlesztése	Közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztése
		Térségi és járási központok elérhetőségének javítása
		3.3. Közúthálózat fejlesztése
	4.1. Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés	Belterületi utak fejlesztése
		Közutak fejlesztése
	4.2. Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása	Nemzetközi és országos kerékpáros kapcsolatok fejlesztése
		Közlekedésbiztonsági beavatkozások
		Központi szerepkörű városok fejlesztése (fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei)
IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért	4.1. Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés	Önkormányzati szolgáltatások javítása
		Szociális városrehabilitációs beavatkozások
		Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése
	4.2. Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása	Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése
		Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem
		Barnamezős területek felmérése és megújítása
4.3. Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése	Önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlakások, valamint költségvetési szervek energetikai megújítása	
	Gazdasági társaságok energiahatékonysági beruházásai	
	A lakosság energiahatékonysági fejlesztéseinek támogatása	
	Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása	

Prioritás	Intézkedés megnevezése	Program megnevezése	
	4.4. Vízgazdálkodás, vízvizsztatás létesítményeinek fejlesztése	Szemléletformálás az energiatakarékosság és a megújuló energiák felhasználása tekintetében	
		Megyei és települési vízkár elhárítási programok és tervek kidolgozása	
		Felszíni csapadékvíz elvezetés, vízvizsztatás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása, fejlesztése	
		Közcatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése	
		Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása	
		Élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetétele, revitalizációja	
		4.5. Hulladékgazdálkodás fejlesztése	Hulladék újrahasznosítás arányának növelése
			Zöldhulladék hasznosítás szerepének növelése
			A nem újrafeldolgozható vagy újrahasználatos hulladék energiatermelő szerepének növelése
			Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő illegálisan működő lerakók felszámolása
		Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán	
V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő vármegyei társadalom építése	5.1. Pest megyei humán erőforrás fejlesztése	Térségi igényeknek megfelelő szakképzés (duális képzés) erősítése	
		Térség-specifikus ismeretek megjelenítése az oktatásban	
		Pályaválasztási orientáció fejlesztése	
		Egész életen át való tanulás ösztönzése	
		Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként	
		Helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése	
	5.2. Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	Oktatás, nevelés alapintézményeinek (bölcsőde, óvoda, családi bölcsőde, általános iskola) fejlesztése	
		Kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése	
		Szociális intézmények fejlesztése	
		Lemaradó térségek szolgáltatási környezetének fejlesztése	
	5.3. Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése	Helyi és megyei identitás erősítése	
		Pest megyei értéktár fejlesztése és a megyei értékek széleskörű megismertetése	
	5.4. Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció	Pest megye térségmenedzselési kapacitásainak kialakítása, működtetése	
Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése			
5.5. Társadalmi programok megvalósítása	Családbarát Pest megye		
	Közösség építése és társadalmi bizalom erősítése		
	Szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása		
5.6. Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	Egészséges életmódra és prevencióra irányuló programok		
	Lelki egészség megteremtése		

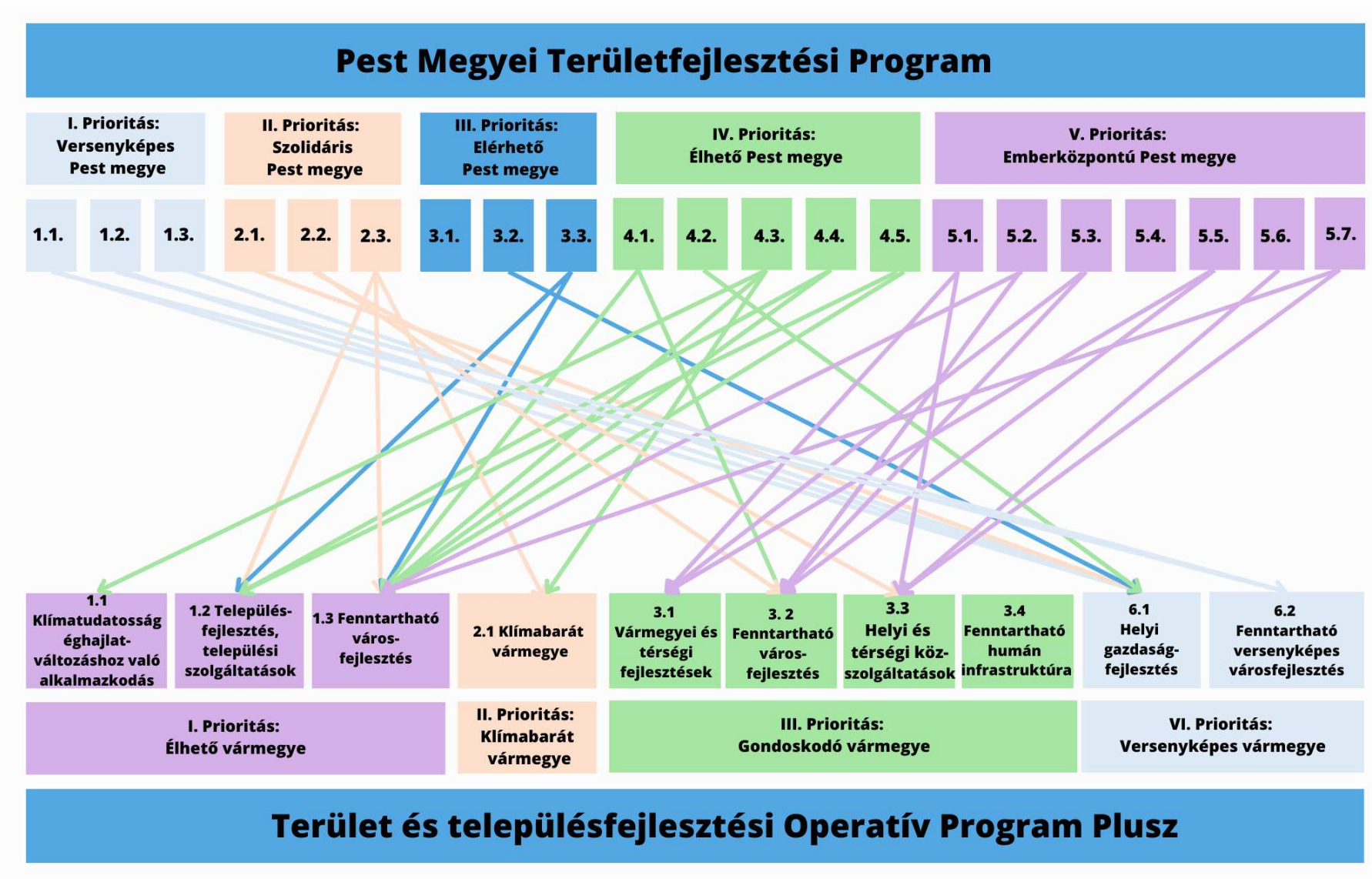
Prioritás	Intézkedés megnevezése	Program megnevezése
		Lakossági szűrőprogramok indítása
		Sportolás, illetve az egészséges életmódra nevelés tárgyi feltételeinek megteremtése
	5.7. Egészségügyi intézmények fejlesztése	Egészségügyi alap-, és szakellátás intézményeinek fejlesztése
		Pest megyei kórházak fejlesztése

### 2.3. A Pest megyei Területfejlesztési Konceptió és Program illeszkedése a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz célrendszeréhez

Jelen Integrált Területi Program jelenti a kapcsolatot a fenti két dokumentum fejlesztési célrendszere között, az ITP egyúttal megalapozza a TOP Plusz egyes prioritásai forrásaiból a megyében megvalósítandó programok és projektek kiválasztási rendszerét, az egyes fejlesztési célterületeket, az egyes fejlesztési tématerületek földrajzi irányultságát, a fenntartható városfejlesztésre kijelölt településeket és a célterületekhez-településekhez rendelt forrásnagyságokat. A két dokumentum céljai és intézkedései harmonizáltak, mindössze két olyan intézkedést nevesít a vármegyei területfejlesztési program, amely nem finanszírozható részben, vagy egészben a TOP Plusz fejlesztési keretének terhére. A 3.1. intézkedés a nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztését célozza, ami IKOP Plusz, illetve egyéb forrásból kerülhet majd finanszírozásra. A másik intézkedés a térségi szereplőkkel való együttműködés, amely azonban jelenlegi ismereteink szerint egyetlen EU-s programból sem finanszírozható. Ezek megvalósításához hazai költségvetési és önkormányzati költségvetési forrásokra lenne szükség. Bár a két program illeszkedése jó, mégis feszültséget okoz az, hogy a TOP Plusz program keretében tervezett intézkedések a vármegyei program beavatkozásai közül jóval kevesebbet fednek le, több olyan beavatkozás van, amely nem finanszírozható sem a TOP Plusz, sem pedig más operatív program forrásaiból. Az igazán jelentős problémát az jelenti, hogy Pest vármegye forrásigénye jóval meghaladja az ebben a ciklusban a vármegye részére rendelkezésre álló forráskeretet. Pest vármegye népessége, infrastruktúrája alapján az egyik legnagyobb magyarországi régió, a TOP Pluszban rendelkezésre álló források mégis inkább a vármegyei léptékhez közelítenek. A Konceptiót és a Programot megalapozó projektgyűjtés során a visszaérkező önkormányzati szükségletek nagyjából 1560 milliárd forintra rúgnak úgy, hogy az önkormányzatoknak csupán kétharmada válaszolt megkeresésünkre.

Fentieket figyelembe véve, a TOP Plusz Program, bár tematikáját, célrendszerét tekintve jól összhangban van a Pest megyei Területfejlesztési Programmal, az operatív program Versenyképes megye prioritása az 6.1 Helyi gazdaságfejlesztés intézkedése, illetve az 1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások fejlesztése intézkedései esetében várhatóan csak igen korlátozott mértékben lesz képes a Pest vármegyei települések igényeit kielégíteni.

1. ábra Pest megyei Területfejlesztési Program és a TOP Plusz kapcsolódása



### 3. A vármegye külső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata

#### 3.1. A vármegyehatáron átnyúló együttműködések, terjedési tendenciák, megyén átívelő fejlődési tengelyek ismertetése

Pest vármegye központi helyzetéből adódóan ezer szálon kötődik a környező térségekhez, megyékhez. A legszorosabb élő kapcsolatrendszere mégis Budapest fővároshoz köti, hiszen Budapest a vármegye közepén helyezkedik el, a szuburbanizációs folyamatok eredményeképpen pedig Pest vármegye fővároshoz közeli agglomerációs települései ma már az élet minden területén szervesen kapcsolódnak Budapesthez. A legfontosabb területek, amelyeken szorosabb összefogásra, együtt tervezésre és közösen megtervezett fejlesztésekre lenne szükség a Főváros- Pest vármegye vonatkozásban az alábbiak: elővárosi közlekedés, közművek, oktatás, egészségügy, szociális ellátás, gazdaság, környezetvédelem. Ezek közül egyes területeken pl. az elővárosi közlekedés területén, amelynek közös koordinációja alapvető kérdés a vármegye és a főváros számára is, van koordinált tervezés (Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács), más területeken minimális, vagy nincs intézményesült együttműködés.

A környező megyékkel való együttműködést az eddigiekben nagyban nehezítette az a tény, hogy a korábbi időszakokban Pest vármegye a Közép-Magyarországi Régió részeként fejlett régióhoz tartozott, így teljesen más célokra és nagyságrendben jutott forrás fejlesztésekre, mint a szomszédos megyékben.

Emiatt az olyan fontos kérdésekben, mint pl. a közlekedésfejlesztés, a gazdaságfejlesztés, a klímapolitika, nem volt valós lehetőség a szomszédos megyékkel közös fejlesztéseket érdemben generálni.

Az, hogy a 2021- 2027 közötti európai uniós költségvetési időszakban önálló, a fejlesztések szempontjából hátrányos helyzetű régió lett Pest vármegye és így a többi szomszédos vármegyével együtt jogosult a TOP Plusz Operatív program forrásaira tervezni, megkönnyítheti a vármegyehatárokon átnyúló fejlesztések megvalósítását, így az együtt gondolkodást is.

Pest Megye Önkormányzata alapító tagja volt a Duna-Tisza Közi Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanácsnak, részt vesz annak munkájában, és továbbra is elkötelezett ennek a klímaalkalmazkodási, környezeti és ennek okán társadalmi és gazdasági szempontból is sérülékeny területnek a fejlesztése mellett. A Homokhátság természeti környezetének megóvása, a klímaváltozás hatásainak mérséklése különösen fontos a tájegység jövője szempontjából. A térség a klímaváltozás mellett számos társadalmi és gazdasági kihívással is küzd, amelyek továbbra is megoldatlanok. Bács-Kiskun vármegyével ennek a szervezetnek a keretei között az együttműködések tovább mélyíthetők a jövőben.

A Dunakanyar fejlesztése szintén kiemelt jelentőségű a vármegye számára. A Dunakanyar turisztikai értéke kiemelkedő, de emellett jelentős értékű kulturális és természeti öröksége hazánkban, amelynek fejlesztése kizárólag az érintett megyék és települések együttműködése mellett képzelhető el. A Dunakanyar területe Komárom-Esztergom vármegyében az Esztergomi, illetve Pest vármegyében a Szobi, Váci és Szentendrei járásokra terjed ki, de ebből a szempontból fontos a szlovákiai Nyitra Kerületi Önkormányzattal való együttműködés is.

Pest vármegye számára fontos gazdasági kapcsolatot jelent az az M1, illetve M7 autópályák mentén kialakult gazdasági tengely, amelynek részét képezik a nyugati agglomeráció nagyobb városai is, Fejér megyével együttműködés fontos a mindkét térséget érintő közlekedési

hálózati elemek kialakításával, tervezésével kapcsolatban, valamint a multimodális csomópontok kialakítása és a hozzájuk kapcsolódó gazdasági tevékenységek kapcsán. Szintén közös érték a Duna, mellyel kapcsolatban számos környezeti és a folyó hasznosításával kapcsolatos kérdésben lenne szükség közös álláspont kialakítására és közös cselekvés szervezésére, amelynek megfelelő keretrendszert biztosít a Duna stratégia. Szintén az együttműködés területének kell lennie a turizmusnak, mivel a turizmus által feltár tájegységek közös értékei mindkét megyének.

Gazdasági szempontból hasonlóan fontos tér lehet a későbbiekben a Jász-Nagykun-Szolnok vármegye irányában az M4 autópálya mentén kialakuló tengely is.

A Ferihegyi Gazdasági Övezetben letelepedett vállalkozások jelentős része makroregionális jelentőséggel bír, azaz nemcsak a közeli területekre, hanem tevékenységük az ország egészére, sőt a környező országokra is hatással van. Ez a kapu szerep rendkívül fontos a vármegye és az ország egésze számára, és jelentős további lehetőségeket rejt.

### 3.2. A vármegye országhatáron átnyúló együttműködései, az ezekhez az együttműködésekhez hozzájárulni képes, OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések, amelyek befolyásolják az OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések megítélését, értékelését

Pest vármegye északi határa egyben Magyarország és Szlovákia közös határvonala is. Pest Vármegye Önkormányzata jelenleg két európai területi társulásnak a tagja.

A Rába-Duna-Vág Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulást a magyar-szlovák Duna-szakasz integrált fejlesztése érdekében 2011-ben hozta létre a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat, a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat és a Nagyszombati Kerületi Önkormányzat. A Társuláshoz 2015-ben csatlakozott Pest Megye Önkormányzata. A Társulás a Pozsonyi Kerületi Önkormányzattal is bővült, majd 2019-ben Nyitra Kerület Önkormányzata is felvételt nyert, így működési területe lefedi a teljes nyugati határszakaszt.

A Társulás célja, hogy előmozdítsa a tagjai közötti határon átnyúló együttműködést, különösen az idegenforgalom, az infrastruktúra, a kultúra, az oktatás, az egészségügy, a környezetvédelem, a kis- és középvállalkozások támogatása, valamint a közös projektek programmenedzsmentje területén. A Társulás tevékenységének középpontjában a 2014-2020 közötti programciklusban az INTERREG V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Programon belül elkülönített Kisprojekt Alap működtetése, technikai lebonyolítása (pályázati felhívások meghirdetésének és népszerűsítésének szervezése, a benyújtási eljárás lebonyolítása, a pályázatok befogadása és formai ellenőrzése, a hiánypótlási felhívások elkészítése és megküldése, az értékelési folyamat szervezése) jelentette. A Társulás e feladatai mellett számos egyéb projektet valósít meg, elsősorban az INTERREG Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program keretében elnyert pályázatok útján.

Míg a Rába-Duna-Vág EGTC egy szélesebb partnerséget felölelő, az egész nyugati magyar-szlovák határszakaszt lefedő intézményesült együttműködés, addig a 2015-ben létrejött Pontibus Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás alapvetően a Pest vármegyei, mintegy 50 km hosszúságú magyar-szlovák határszakaszra koncentrált együttműködést jelent Pest Vármegye Önkormányzata és Nyitra Kerületi Önkormányzat között. A Pontibus, (latin szó, magyarul „hidak”) elnevezésű Társulás célja, hogy szorosabb gazdasági, társadalmi kapcsolatok alakuljanak ki a határ két oldalán élők között.

2. táblázat Pontibus EGTC együttműködési keretét adó beavatkozásstruktúra

Prioritás	Intézkedés	Folyamatban lévő, vagy befejezett akció
<b>A. Prioritás - KÖZLEKEDÉS</b>	- Határon átnyúló közúti infrastruktúra kiépítése és korszerűsítése	
	- Dunai vízi út karbantartása	
	- A határon átnyúló intelligens közlekedési rendszerek fejlesztése az utazók számára (on-line foglalási rendszer, on-line rendszerű jegyértékesítés)	
	- Multimodális közlekedési csomópontok kialakítása a területen, a fenntartható regionális és helyi mobilitás támogatása érdekében	
<b>B. Prioritás – GAZDASÁG</b>	- Helyi lokális piacok támogatása és fejlesztése a határon átnyúló együttműködés hangsúlyozásával	
	- Tevékenységek támogatása a határon átnyúló szolgáltatások javítására (pl.infokommunikációs technológiák fejlesztése, adatcsere, stb.)	
	- Közös, határon átnyúló foglalkoztatottságra irányuló projektek kezdeményezése és megvalósítása	<b>X</b>
	- Kapcsolatok kiépítésének és a vállalkozók közös tevékenységeinek támogatása a határon átnyúló együttműködés keretén belül	
<b>C. Prioritás - KUTATÁS ÉS FEJLESZTÉS</b>	- Hagyományos és nem hagyományos mesterségek támogatása az érintett térségben	
	- Együttműködés a kutatásban az adott terület felsőoktatási intézményeinek képviselőivel, vállalkozói alanyokkal és közigazgatási intézményekkel	
	- Tapasztalatcsere és határon átnyúló start-up-ok kialakítása	
	- Határon átnyúló inkubátorházak létrehozásának támogatása kis- és középvállalkozók számára	
	- Innovatív szemlélet támogatása a gazdaság egyes gyártási területein az érintett térségben	
<b>D. Prioritás - ENERGETIKA ÉS MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK</b>	- A gazdaság innovatív ágazatainak támogatása az érintett térségben	
	- Energiafelhasználás megújítható forrásokból a közösségi infrastruktúra területén, beleértve a középületeket és lakóépületeket	
	- Megújuló energiaforrások adott területen történő felhasználásának támogatása (víz-, nap-, geotermikus-, szélenergia)	
<b>E. Prioritás - HUMÁNERŐFORRÁSOK</b>	- Együttműködés a gázinfrastruktúrára irányuló projektek regionális hatásainak számszerűsítése területén	
	- Adatbázisok, weboldalak és tanácsadói szolgáltatások kialakítása a munkaerőpiaci-szolgáltatások támogatására	<b>X</b>
	- A határon átnyúló munkaerő mobilitása javítására irányuló kezdeményezések és szolgáltatások	<b>X</b>
	- Szakmai oktatás (partnerségek létrehozása szakmai képzés terén - klaszterek, érdekcsoportok, kamarák, stb.)	<b>X</b>
	- Közös képzési programok az egész életen át tartó tanulás jegyében	<b>X</b>
	- Az önkormányzati szervek közötti együttműködés és hatékonyság javítása (cseretanfolyamok a lakosságnak nyújtott szolgáltatások, hatékony önkormányzat és a lakossággal folytatott kommunikáció területén)	
<b>F. Prioritás – MEZŐGAZDASÁG ÉS ÉLELMISZERIPAR</b>	- Polgári egyesületek és kezdeményezések hálózatépítésének támogatása a határon átnyúló együttműködés keretén belül	
	- Ökológiai mezőgazdaság támogatása és tapasztalatcsere a határon átnyúló együttműködés keretén belül	
	- Regionális mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek bemutatkozásának támogatása a határon átnyúló együttműködés keretén belül, valamint nemzetközi szinten is	
<b>G. Prioritás - KÖRNYEZET</b>	- Hagyományos regionális mezőgazdasági és élelmiszeripari termékmárkák kialakításának és népszerűsítésének támogatása (pl. bor, gyümölcspárlatok, gyümölcs, stb.)	
	- A területen lévő városok és vidékek revitalizációja, elhagyott és kihasználatlan ipari területek felújításával, a környezeti terhek kialakulása megelőzésének kontextusában	
	- Természeti katasztrófákkal szembeni védekezés	
	- Duna és mellékfolyóinak fejlesztése és revitalizációja	

Prioritás	Intézkedés	Folyamatban lévő, vagy befejezett akció
<b>H. Prioritás - IDEGENFORGALOM</b>	- Közös marketing-stratégiák kialakítása az idegenforgalom fejlesztésének támogatására az érintett területen	<b>X</b>
	- Kerékpárutak létrehozásának támogatása és fejlesztése az adott térségben	
	- Eredeti ipari udvarok és ki nem használt gazdasági udvarok felújításának és létesítésének támogatása az agrár-idegenforgalomnak az adott területen történő fejlesztésével összhangban	
	- Határon átnyúló ökoturizmus fejlesztése, pl. kis, határon átnyúló vízi utak és az ilyen utakhoz való hozzáférhetőséget biztosító infrastruktúra kiépítése (parkolóhelyek, kerékpár-kölcsönzők, illemhelyek, zuhanyzók, stb.), valamint egyéb ökoturisztikai létesítmények és tevékenységek támogatása	<b>X</b>
	- Specifikus területekre irányuló projektek támogatása: vadászat, gasztroturizmus, lovasturizmus, sporthorgászat, stb.	
	- Turisztikai információs irodahálózat kiépítésének támogatása az érintett területen	
	- Közös támogatás és részvétel az adott területet az ETT keretén belül népszerűsítő nemzetközi szemináriumokon, workshopokon és kiállításokon.	
<b>I. Prioritás - KULTÚRA</b>	- Közös koncepció létrehozása a kultúra fejlesztésének területén az érintett térségben	<b>X</b>
	- Kulturális örökség megőrzése, védelme és népszerűsítése	<b>X</b>
	- Emlékművek (különösen kulturális és történelmi emlékek) felújítása	<b>X</b>
	- Az idegenforgalommal összefüggő infrastruktúra kiépítése (parkolóhelyek, az emlékhelyekhez vezető megközelítési utak kiépítése és jelölése)	<b>X</b>
	- Természeti, történelmi és kulturális örökség közös népszerűsítésének kialakítása az érintett térségben	<b>X</b>
<b>J. Prioritás - SPORT</b>	- Határon átnyúló sportesemények kezdeményezése és megvalósítása	
	- A sport területén létrehozott infrastruktúra támogatása	
<b>K. Prioritás - EGÉSZSÉGÜGY és SZOCIÁLIS TERÜLET</b>	- Az egészségügyi és szociális intézmények együttműködésének támogatása	<b>X</b>
	- Az egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztésének támogatása.	<b>X</b>

A Társulás legnagyobb projektje az INTERREG V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program keretében elnyert ún. RE-START akcióterv, amely 7 formailag különálló, de egymással szoros kapcsolatban, szinergiában lévő projekt megvalósítását tartalmazza, széles körű partnerségben, elsősorban a térségbeli települési önkormányzatok, egyesületek és cégek részvételével. Az akcióterv projektjeinek koordinálását és kommunikációját a Pontibus ETT látja el.

A Pontibus ETT másik kiemelt fókuszterülete a Duna és Ipoly parti települések idegenforgalmi látogatottságának növelése azáltal, hogy az érintett települések közös turisztikai fejlesztéseken keresztül minőségi szolgáltatásokat, programokat, rendezvényeket és a szabadidő hasznos eltöltéséhez egyéb idegenforgalmi attrakciót kínálnak. A térségben jelentős, de még kihasználatlan potenciál az ökoturizmus, kerékpárturizmus, víziturizmus, de a falusi, kulturális és örökségturizmus, a horgászturizmus is nagy jelentőséggel bír. A terület nagy része Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz tartozik, valamint NATURA 2000, természetvédelmi és az Országos Ökológiai hálózat által érintett területek is nagy kiterjedéssel megtalálhatóak.

A szlovák-magyar együttműködések által érintett határmenti térség területén rendkívül fontosnak találjuk a megkezdett munka folytatását a 2021-2027 közötti időszakban is, így az együttműködés keretei között felsorolt témákban mindenképpen szeretnénk előrelépni, amelyhez a TOP Plusz számos lehetőséget kínál fel. Az operatív program egyaránt megnyitja az utat a helyi turizmus, az egészségügy, szociális ellátás fejlesztéséhez, a helyi gazdaságfejlesztés, az energetika fejlesztések végrehajtásához, illetve a kultúra, a sport rendezvények szervezéséhez, infrastrukturális háttérnek megerősítéséhez a települések, a

vármegye, illetve amennyiben a pályázati felhívások lehetővé teszik a Pontibus Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás számára.

### 3.3. Ágazati kapcsolódások (illeszkedés az egyéb hazai stratégiákhoz), azon fejlesztésekhez való kapcsolódó fejlesztési elképzelések ismertetése, amelyekről a megyének tudomása van, és amelyek befolyásolják az OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések megítélését, értékelését

Az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz) és az RFF források jelentősen befolyásolják és hozzájárulnak a TOP Plusz fejlesztéséhez. A TOP Plusz több pályázati felhívásának eredményeit is közvetlenül befolyásolják a tervezett fejlesztések. Pest vármegye számára a közlekedés kulcs ágazat, hiszen a vármegye az ország fővárosát körülölelve a legnagyobb közlekedési csomópont része, ahol mind az átmenő-, mind a belső személy- és áruforgalom jelentős közlekedési igényeket generál. Az országban itt a legintenzívebb és legnagyobb volumenű az ingázás, illetve a gazdasági növekedésnek is feltétele a megfelelő közlekedési kapcsolatok megléte. Pest vármegye rendelkezik az összes vármegye közül a legsűrűbb és leghosszabb úthálózattal, amelynek jelentős része nemcsak helyi, hanem országos, makroregionális, illetve európai jelentőséggel bír. De hasonló fontossággal bírnak a régió számára a kötőtpályás, illetve kerékpáros fejlesztések is. Az M0 zárószakasza hatással van a nyugati nyomvonal lehetséges ipari park fejlesztéseire, illetve más üzleti fejlesztésekre. Az EUROVELO hálózat fejlesztése közvetlenül érinti a TOP Plusz helyi kerékpáros fejlesztéseit is, hiszen fontos volna, hogy ezek a nemzetközi útvonalakkal összekapcsolódva egységes hálózati rendszert alkossanak. Szintén jelentőséggel bírnak az elővárosi közlekedésfejlesztések, hiszen ehhez kapcsolódva hozhatók létre.

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz) beavatkozása a szociális bérlakás fejlesztés terén összhangba hozható a fenntartható városok rehabilitációs programjaival. A Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatások, valamint a továbbtanulási esélyek növelését célzó Tanoda szolgáltatások kiegészíthetik a megyében a TOP Plusz oktatási, nevelési infrastruktúra fejlesztési projektjeit. Szintén közvetlenül kapcsolódhatnak a városi rehabilitációs programokhoz, építve ezek szinergiáira. A TOP Plusz egészségügyi infrastruktúra fejlesztései megfelelő alapot jelentenek az EFOP Plusz által kijelölt egészségügyi vizsgálati és szűrőprogramokhoz, javíthatják azok hatékonyságát.

A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz) víztakarékosság és éghajlatváltozás kihívásaira adott válaszingyékzedéseikhez jól kapcsolódhatnak a TOP Plusz zöld- és kék infrastruktúra fejlesztései, így pl. a felszíni csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztését célzó felhívásai. A két forrás Pest vármegye vonatkozásában e két esetben kiegészítheti egymást, javítva a vármegye településeinek klímaalkalmazkodását. A KEHOP Plusznak a körforgásos hulladékgazdálkodás előmozdítását célzó intézkedései volumenükben meghaladják a TOP Plusz ilyen irányú forrásait, így ebben az esetben a TOP Pluszból finanszírozott fejlesztések kiegészítik a KEHOP Plusz ilyen irányú intézkedéseit. Pest vármegye számára a hulladékgazdálkodás kiemelt fontosságú kérdés, hiszen itt található a legnagyobb mennyiségű illegális hulladéklerakó, illetve a népesség súlya miatt a Közép-Magyarország NUTS1 nagyrégióban keletkezik az országban a legtöbb hulladék. A KEHOP Plusz lakossági, vállalkozási energiahatékonysági intézkedéseinek hatását egészítik ki a TOP Plusz közösségi célú programjai. A vármegye lakásállománya jelentős, így a KEHOP plusz magántulajdonú épületállományát érintő fejlesztései nagymértékben csökkenthetik a vármegyei ÜHG kibocsátást a két program szinergiájaként.

A Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz) számos intézkedése előmozdíthatja a Területfejlesztési Program és a TOP Plusz céljainak megvalósítását, és

erősíthetik az utóbbiban foglalt intézkedések hatásait. Az Önkormányzatok számára az energiahatékonysági intézkedések előmozdítása, illetve az intelligens energiarendszerek, -hálózatok és -tárolás fejlesztése intézkedések közvetlenül kapcsolhatók a TOP Plusz önkormányzati energiahatékonyságot támogató intézkedéseikhez. Mindez az önkormányzatok számára lehetőséget teremt arra, hogy energiagazdálkodásukat akár teljes mértékben átalakítsák digitális, okos megoldásokkal ÜHG kibocsátásukat csökkentsék, az ellátás biztonságát növeljék. A DIMOP Plusz szintén tartalmaz a körforgásos gazdaságra való átállás előmozdítását célzó intézkedést, a hulladékok digitális nyomon követésének, ellenőrzésének, újrafelhasználásának és hasznosításának, valamint az illegális hulladéklerakás megakadályozásának, kárelhárításnak a digitális támogatásával, amely hozzájárulhat a KEHOP és TOP Plusz beavatkozásainak hatékonyságához. A TOP Plusz egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztését célzó beavatkozásaihoz nagyon jól illeszthetők a minőségi, fenntartható és megfizethető szolgáltatásokhoz való egyenlő és időben történő hozzáférés megerősítését célzó fejlesztések, amelyek a szociális és egészségügyi szolgáltatások informatikai támogatása révén járul hozzá az ellátás színvonalának javításához, a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés előmozdításához.

Vannak olyan folyó fejlesztések, amelyek eredményeire a TOP Plusz intézkedései támaszkodhatnak, azok hatását erősíthetik. A turizmus területén a Pest vármegye célzott pénzügyi támogatása (kompenzációs program) segítségével megkezdett szálláshelyfejlesztés eredményeit a TOP Plusz forrásaiból származó önkormányzati fejlesztések kiegészíthetik. A Kisfaludy Program fejlesztései Ráckeve, illetve a Ráckevei Duna mentén szintén megágyaznak a térség turisztikai kínálatának megerősítésének.

A TOP Plusz „Élhető települések” pályázati felhívása keretében végrehajtott fejlesztések eredményességéhez szintén hozzájárulhatnak a Pest vármegye célzott pénzügyi támogatás keretének terhére elvégzett beruházások, amelyek akár alapjául szolgálhatnak további ilyen irányú fejlesztéseknek.

## 4. A vármegye belső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata

### 4.1. A vármegyén belüli térségi folyamatok bemutatása

Pest vármegye nem mérhető össze egyetlen másik vármegyével sem, hiszen 1 millió 328 ezer fős népességével a régiók között is a 3. legnagyobb Budapestet és Észak-Alföld régiót követően. Közel 6400 km<sup>2</sup>-es területével ugyanakkor a vármegyék között is csupán a 3. legnagyobb, ami már jól mutatja milyen sűrűn lakott Pest vármegye. A vármegyei járások népessége és népsűrűsége a hazai nagyvárosokéval mérhető össze. Mindezt rendkívül fontos figyelembe venni a források allokációjában.

A vármegye területét alapvetően két övezetre oszthatjuk, a főváros környéki agglomerációs, döntően városias jellegű övezetre és az azon túli, a vármegye peremvidékein elhelyezkedő, inkább vidékies, fejlettségében az előbbtől nagymértékben lemaradó térségre.

A fővárosi agglomeráció területét a budapesti agglomeráció területrendezési tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény szabályozza, amely változatlanul hagyta az azóta hatályon kívül helyezett 89/1997. (V.28.) sz. Korm. rendeletben rögzített lehatárolást. A Budapesti agglomerációt így továbbra is 80 település alkotja, amelyből 37 rendelkezik városi ranggal. Az agglomeráció fejlődése töretlen, népessége jelentősen növekedett, annak ellenére, hogy a 2008-as gazdasági válság néhány évre lelassította a kiköltözéseket. A vándorlás teljesen átalakította ezen települések társadalmát is, szinte mindenütt jelentősen javult a népesség iskolázottsága, de a települések korstruktúrájára is pozitív hatást gyakorolt a vándorlás. Az agglomeráció nem egységes, számos ismérv szerint lehetne homogén egységeket elkülöníteni ezen belül, mégis a legélesebb társadalmi elkülönülés az agglomeráció Dunától nyugatra és keletre eső területei között alakult ki. A nyugati agglomeráció fejlődésében kulcsszerepet játszik, hogy a főváros legmagasabb státuszú városrészeivel határos, így a kitelepülők jelentős hányada éppen ezekből a városrészekből költözött a valamivel olcsóbb és nagyobb telkeket kínáló agglomerációs településekre, amelyet a Pilis-Budai hegység vonzó természeti környezete, illetve az itt lévő hívogató településképpel rendelkező sváb települések még vonzóbbá tettek. Az is segítette a fejlődést, hogy ezen a területen halad keresztül a két legkorábbi építésű, hazánkat Nyugat-Európával, illetve az Adriával összekötő M1 és M7 autópálya. Szintén kedvező közlekedéscsopordrajzi adottság volt, hogy a főváros ebben az irányban kevésbé kiterjedt, így a központtól való közúti távolsága ezeknek a településeknek kisebb, mint a keleti agglomerációban. Ezek eredőjeként a nyugati agglomeráció korábban indult fejlődésnek és általában magasabb státuszú népesség költözött ide, ami a települések gazdasági szerepvállalására is hatással volt.

A keleti agglomeráció településeinek növekedése eleinte lassabb volt, megkésett fejlődésük oka első sorban az volt, hogy a közlekedési hálózatok a fővárostól keleti irányban sokkal kevésbé voltak kiépítettek. A keleti agglomerációval határos fővárosi kerületek is inkább vidékies jellegűek voltak. A megközelíthetőség javulásával a keleti agglomeráció települései felértékelődtek, mára a népességnövekedés súlypontja ide tevődött át. A keleti agglomeráció társadalmi is átalakult, az utóbbi évek betelepülései nyomán folyamatosan nő a középfokú, vagy annál magasabb végzettséggel rendelkezők aránya. A közlekedési kapcsolatok fejlődése a gazdaságra is hatással volt, mára jelentős termelő és szolgáltató kapacitások épültek ki a vármegye ezen részén is, amelyek tevékenysége az egész országra, vagy akár a makrorégióra is kiterjed. Ezzel együtt magasan kvalifikált szakembereket foglalkoztató munkahelyek is létrejöttek, így a letelepedők egyre inkább helyben is találnak képzettségüknek, végzettségüknek megfelelő munkahelyet. Ezt a gyors fejlődést a keleti agglomeráció infrastruktúrája nem volt képes követni, így az agglomeráció ezen részén szinte minden téren szükség van fejlesztésekre.

A fent vázolt eltérő fejlődési pályák miatt az ellátórendszer kiépítettségében és minőségében is különbségek alakultak ki, azonban van néhány kihívás, amely egyformán érinti a keleti és nyugati agglomerációt is. Ezek a teljesség igénye nélkül a közösségi közlekedés hiányosságai, a belterületi utak és közművek kiépítetlensége, a közutak rossz állapota, az egészségügyi ellátórendszer, az oktatási infrastruktúra kapacitásának és minőségének elmaradása a változó igényektől.

Míg az agglomeráció egy nagyjából egybefüggő városi teret alkot, addig a vármegye agglomeráción kívüli térségei vidékies jelleget hordoznak. Az agglomeráción kívüli teret a természetföldrajzi határok mentén lehet tagolni, de a közlekedési kapcsolatok eltérő irányai, ebből adódóan pedig az eltérő gazdasági szerkezet is megkülönbözteti ezeket a peremhelyzetű tereket egymástól.

Északon a Börzsöny, a Gödöllői dombság, illetve a Galgamente települései Északkelet-Magyarország illetve Szlovákia (Felvidék) irányába kapcsolódik, történelmi, gazdasági és ökológiai kapcsolatai révén.

Dél-Pest vármegye egésze alapvetően az Alföldhöz kapcsolódik, így természetföldrajzi alapon tovább nem osztható, ám a társadalmi, gazdasági jellemzők, a térbeli kapcsolódások révén mégis valamelyest elválik egymástól annak nyugati és keleti része. Míg a Dunához közelebb eső délnyugati alföldi területek az M5 révén a Dél-Alföldhöz, illetve azon keresztül a Balkánhoz kapcsolódik, addig a keleti területek az M4-en illetve a 100a vasúti kapcsolaton keresztül Kecskeméthez, illetve Szolnok vonzásába kerültek, így teremtve kapcsolatot az Alföld keleti, Tiszántúli térségei felé.

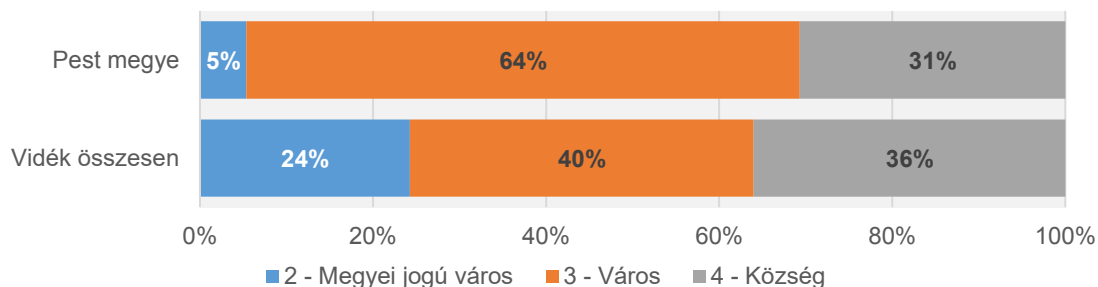
A területfejlesztési szempontból kiemelt járásokként kezeljük a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendeletben kijelölt Ceglédi, Nagykátai és Nagykőrösi és Szobi járásokon kívül a Pest Megye Közgyűlésének határozata által kijelölt Aszódi, Dabasi, Ráckevei járásokat is. Ezen járások mindegyikére igaz, hogy társadalmi és gazdasági jellemzőiket tekintve jelentősen elmaradnak a vármegye fejlettebb térségeitől. A beavatkozási területek meghatározásához segítséget nyújt a Pest vármegyei kompenzációs keret terhére készült a leszakadó járások helyzetét elemző tanulmány, mely a kijelölt Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Szobi járások mindegyikére meghatározza a lehetséges kitörési pontokat és a szükséges akciókat. A Szobi járás esetében a tanulmány egyértelmű kitörési pontként a turizmust jelöli meg, amelyre a térség adottságai megfelelő alapot adnak. Ugyanakkor a tanulmány is kiemeli, hogy a turizmus fejlesztése, csak a természeti és kulturális értékek megőrzése mellett történhet. Az is a tanulmány fontos megállapítása, hogy a járás társadalma előregedő, így szükség volna annak fiatalítására. Egyértelműen fejlesztésre szorulnak a települési intézmények, iskolák, óvodák, közösségi intézmények. Jelentős gondot jelent a hiányos közműhálózat, a csapadékelvezetés nem megfelelő kiépítettsége. A Homokhátságához tartozó Ceglédi és Nagykőrösi járások esetében egyértelmű kitörési pont a mezőgazdaság és az ipar, így ezek esetén az ezekben a szektorokban működő vállalkozások erősítése kulcskérdés. Azonban a gazdasági fejlődés hosszú távú gátját leginkább a népesség alacsony iskolázottsága jelenti, így kevés olyan cég képes megtelepedni helyben, amely magas hozzáadott érték előállítására képes. A ceglédi térségben a Nagykátai térséghez hasonlóan kitörési pont lehet még a terület termálkincsére alapozó turizmus, egészségipar is. A Nagykátai térség van a bemutatott négy térség közül talán a legnehezebb helyzetben, hiszen a járás települései többnyire nehezen megközelíthetők, így a befektetők számára a térség nem jelent vonzó célpontot. Mindez a járás szociális és demográfiai viszonyain is nyomot hagy, ahogyan a települési, oktatási, szociális és egészségügyi infrastruktúra területén is hiányosságok vannak. A tanulmány mindegyik járás vonatkozásában megfogalmazza, hogy szükség lenne a gondozott települési zöldfelületek, közösségi terek létrehozására, a helyi közösségek és identitástudat megerősítésére is. Az Aszódi, a Dabasi és a Ráckevei járásokra

vonatkozóan készült Pest Megye Önkormányzata megbízásából a fentiekhez hasonló tanulmány. A tanulmányok egységesen azt mutatták ki, hogy ezen térségek legnagyobb problémája a népesség alacsonyabb szintű iskolázottsága és azok a társadalmi szociális problémák, amelyek ezzel együtt járnak. Az Aszódi és Ráckevei térségek a gazdaság szerkezetének problémáját a közepes és nagyvállalkozások hiánya jelenti, amely egyben azt is akadályozza, hogy a jól képzett munkaerő helyben maradjon. Kitorési pontot jelent a főváros közelsége és az általában jó közlekedési kapcsolatok. Átgondolt a térségek adottságaira épülő gazdaságfejlesztéssel a járási felzárkózása középtávon reálisnak tűnik, amennyiben az említett társadalmi problémákat is kezelni tudják.

## 4.2. A vármegye városhálózatának bemutatása

Pest vármegye az ország legvárosiasabb megyéje, mivel a területén található 187 településből összesen 53 város és egy megyei jogú város van. A vármegye településszerkezete nagyban különbözik a többi megyéétől. Ugyan Érd megyei jogú városi ranggal rendelkezik, népességsúlya, jelentősége azonban sokkal kisebb, mint más megyei jogú városoknak. Míg másutt a teljes népesség átlagosan negyede lakik a megyei jogú városokban, addig Érd lakossága csak a vármegye népességének 5%-át jelenti.

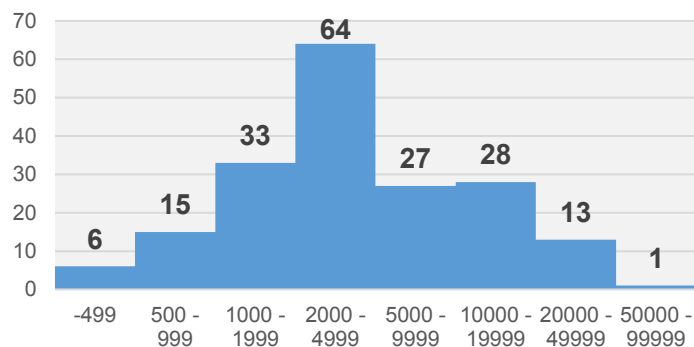
2. ábra Népesség megoszlása a települések jogállása szerint, 2020



Forrás: KSH

A községek átlagos nagysága mind a községek, mind pedig a városok esetében meghaladják az országos átlagot. A városok átlagos mérete 16 ezer főhöz közelít, ami több mint másfélszerese a vidéki városokénak. A községek esetében ez az arány még nagyobb csaknem háromszoros, mivel a vármegye községeinek lakónépessége átlagosan 3 ezer fő volt 2020-ban, szemben az országosan jellemző ezer fő körüli értékkel. A községek között viszonylag kevés a kistelepülés, a legtöbb települést a 2-5 ezer fő közötti nagyságkategóriában találjuk.

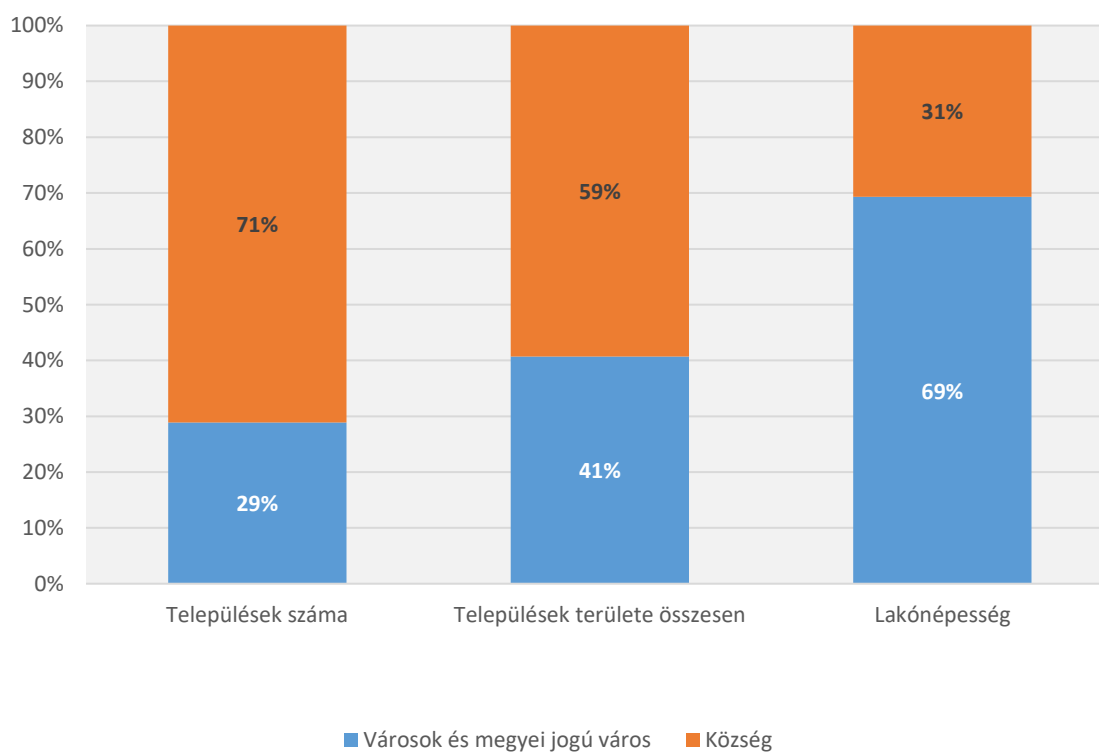
3. ábra Települések száma népesség nagyságkategóriák szerint, 2020



Forrás: KSH

Bár a vármegyei településeknek mindössze nagyjából harmadát teszik ki a városok, ezeken a településeken él a vármegye népességének közel kétharmada. A demográfiai változások hatására az elmúlt évtizedekben folyamatosan nőtt a városok és a városokban lakók száma, de a vármegye városainak épített környezete is tükrözte a városiasodás folyamatát, ahogyan funkcióik is jelentősen bővültek. Nemcsak a népesség, hanem a gazdasági termelés nagy része is a városi terekben koncentrálódik. Ennek alapján ahhoz, hogy a vármegye képes legyen hatékonyan javítani a pozícióit, megoldani társadalmi, gazdasági és környezeti problémáit, a városokat fel kell készíteni arra, hogy képesek legyenek az alkalmazkodásra a változó környezethez, sőt ösztönző, biztonságos (társadalmi, környezeti, gazdasági szempontból egyaránt) környezetet nyújtsanak az itt élők, és az itt működő szervezetek számára. A városok számára különösen fontos, hogy a kihívásokhoz olyan módon alkalmazkodjanak, olyan megoldásokat dolgozzanak ki, amelyek hosszú távon megfelelően képesek a településen élők és az itt működő szervezetek szükségleteit szolgálni. Meghatározó szempont kell, hogy legyen, hogy a városok a jövőbeni fejlesztéseket komplex szemlélet alapján határozzák meg, hogy a fejlesztések szinergiája megfelelőképpen érvényesülni tudjon. Fontos továbbá, hogy ez a komplex megközelítés a fejlesztések környezeti dimenzióira is kiterjedjen (vagy éppen onnan induljon ki), biztosítva a városban élők egészséges élethez, életkörülményekhez környezethez való jogát.

4. ábra Városok, városi népesség Pest megyében, 2019



*Forrás: KSH*

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz egyik súlyponti célkitűzése a városok fenntartható fejlesztése. Pest vármegyében különösen fontos kérdés a fenntarthatóság, hiszen nagyon intenzív és folyamatos változások jellemzik ezt a teret. A szuburbanizáció hajtotta népesedési folyamatok folyamatos nyomás alatt tartják az agglomeráció településeinek infrastruktúráját, a nagy népességtömörülések fokozottan terhelik a környezetet és használják fel annak erőforrásait. Az agglomeráció területén tehát ezen tényezők miatt különösen lényeges a hosszú távú egyensúly megtalálása ember és

környezete között. Az agglomeráción kívül részben hasonló, részben eltérő kihívásokkal kell szembe nézni. A környezet terhelése itt is jelentős probléma, amelyet itt nem a fokozott gazdasági aktivitás, hanem az elmaradott technológiák használata okoz. Elnyom azonban, hogy míg az agglomeráción belül a gyors növekedés vet fel fenntarthatósági kérdéseket, addig itt sokkal inkább a társadalmi fenntarthatóság, a népesség megtartása, a szociális felzárkóztatás jelent kihívást. Ennek pedig egyik fontos eleme az ezt támogató infrastruktúrális feltételek javítása, illetve a fenntartható és modern közlekedési kapcsolatok kiépítése.

A vármegye számára kulcskérdés a policentrikus városhálózat kialakítása, mely célkitűzést a Pest Megyei Területfejlesztési Programban is megerősített. Ebben a törekvésben kiemelt szerepet játszik a járasszékhelyek funkcióinak megerősítése. A városok megerősítésével, fővároson kívüli központok létrehozásával a térség szempontjából egyik legnagyobb terhelést jelentő ingázás jellemzői megváltozhatnak, a mainál egészségesebb és kevésbé egyoldalú kapcsolatrendszer bontakozhat ki a főváros és környezete között.

5. ábra Pest vármegye városhálózata



## 5. Az ITP 2021-2027 fejlesztési célterületeinek kijelölése – A vármegyei forrásfelhasználási módok

A Pest vármegye által megkülönböztetett fejlesztési célterületek és forrásfelhasználási módok az alábbiak:

### 5.1. Az ERFA 11. cikk alapján kiemelt fenntartható városfejlesztési körbe kijelölt városok

Az ITP 2021-27 a programozási időszakban hozzá kell, hogy járuljon a tagállam új ERFA rendelet 11. cikkely szerinti kötelezettségének teljesítéséhez. Ennek értelmében a vármegyei önkormányzat a városi jogállású települései részére allokálhat stratégiai forráskeretet az új ERFA rendelet 11. és az új CPR rendelet 23. cikkelyével összhangban. A fenntartható városfejlesztési eszközt megvalósító városokra/várostárségekre a vármegyék esetében a vármegyei önkormányzat tesz javaslatot.

A magyar várospolitikai Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban (OFTK) foglalt fő célja a jelenleginél erőteljesebben együttműködő, kiegyensúlyozott, policentrikus városhálózat megteremtése. Pest vármegyében 53 város és egyetlen megyei jogú város található. Mivel jelenleg a vármegye egyetlen városának sem kiemelkedő a gazdasági, vagy népesség súlya, illetve nincs meghatározó térszervező ereje sem, így a vármegye Érd megyei jogú városon kívül nem jelöl ki további települést a fenntartható városfejlesztési körbe.

A vármegye egyetlen megyei jogú városa Érd, melynek vonzása és funkciói sokkal szűkebbek, mint a vidéki nagyvárosoknak. Kiemelt státusza ellenére Érd a többi megyei jogú várossal ellentétben nem valódi központja a vármegyének, a vármegye élete, közigazgatása és gazdasága nem kizárólagosan e település köré szerveződik. Ugyanakkor a vármegye legnagyobb városaként közel 70 ezer ember számára jelent lakóhelyet, emellett gazdasági szempontból is lassan, de folyamatosan növekszik a jelentősége.

Az Irányító Hatóság „biztonsági hálót” nyújt a 2014-2020 időszakban is kijelölt MJV-k részére, Pest vármegyében Érd MJV számára erre a hazai költségvetésből származó támogatás biztosít keretet.

3. táblázat A fenntartható városok programra a biztonsági háló terhére javasolt település, a felhívásokra allokált források és a hozzájuk rendelt finanszírozó EU alapok szerinti megosztásban (millió Ft)

Összesen	TOP Plusz 1. prioritás (ERFA) Fenntartható városfejlesztés	TOP Plusz 2. prioritás (ERFA) Fenntartható energiahatékonyság	TOP Plusz 3. prioritás (ESZA) Fenntartható humán fejlesztések	TOP Plusz 3. prioritás (ERFA) Fenntartható humán infrastruktúra	TOP Plusz 6. prioritás Fenntartható versenyképes városfejlesztés	ERFA össz.	ESZ A össz.	Össz.
Érd mjev.	1100	480	1 500	1 020	400	3 000	1 500	4 500

## 5.2. Földrajzilag meghatározott fejlesztési célterületek

A vármegyei TOP Plusz forráskeret felhasználásnak elsődleges szempontja a vármegye teljes területének a felosztása kisebb területegységekre, egybefüggő fejlesztési célterületekre. Ezek a földrajzi célterületek komplex módon értelmezhető földrajzi egységek, tehát nem csak egy-egy TOP Plusz tématerület vonatkozásában értelmezhetőek. A vármegye területének a TOP Plusz egyes témái szerint eltérő lehatárolásai helyett javasolt valamennyi intézkedés esetében azonos célterület lehatárolást alkalmazni, amelyen belül már az egyes felhívások esetében a projektkiválasztás során előnyben részesülő települések köre változhat.

Ahogy arról a 4. fejezetben szó esett az agglomeráció fejlett városias tere elkülönül az azt körülölelő vidékies terektől. De ezeket az egységeket is tovább lehet tagolni természeti határaik mentén, társadalmi jellemzőik és gazdaságszerkezetük, gazdasági kapcsolataik iránya szerint.

A korábbi fejezetekben meghatározott elvek mentén öt elkülönülő térséget jelöltünk meg a Program célterületeiként, ezek a célterületek hézag- és átfedés mentesen fedik le a vármegye területét. A lehatárolt célterületek a következők:

### NYUGATI-AGGLOMERÁCIÓ

A Szentendrei, Pilisvörösvári, Budakeszi és Érdi járásokat magába foglaló célterület a vármegye legfejlettebb térsége. A 90-es években megszerzett kiemelkedő gazdasági súlyát máig őrzi a térség, köszönhetően előnyös földrajzi fekvésének, fejlett infrastruktúrájának és társadalmának, kulturális és természeti értékeinek. A célterület magába foglalja a Pilis-Budai hegyvidéket, a Dunakanyart, így turisztikai szempontból a vármegye leginkább frekvenciált térsége. Fejlődése töretlen, így itt is folyamatos nyomást jelent az intézményrendszerre a fővárosból kiköltözők generálta keresleti nyomás. A szuburbanizálódás, ahogyan a Keleti-Agglomeráció területén, úgy itt is komoly településfejlesztési, településrendezési problémákat vet fel. Kettős cél a terület természeti értékeinek megőrzése mellett a turisztikai lehetőségeinek további kiaknázása, a települési infrastruktúra, illetve intézményrendszer fenntartható fejlesztése.

### KELETI-AGGLOMERÁCIÓ

A célterülethez a Dunakeszi, Vecsési, Gyáli, Szigetszentmiklósi járások, illetve a Gödöllői járás agglomerációhoz tartozó települései (Erdőkertes kivételével) tartoznak. A keleti agglomeráció jelenleg talán egész Pest vármegye legdinamikusabban fejlődő térsége, ami azonban kihívásokat is hordoz magában. A gyors gazdasági és népességnövekedéssel a települési infrastruktúra fejlesztés nehezen tart lépést, eltérő mértékben ugyan, de szinte mindenütt probléma a hiányos ellátórendszer. A gyors városiasodás miatt a településeken komoly településfejlesztési, településrendezési problémák is felmerülnek. A vándorlás az agglomerációs települések társadalmát is jelentősen átalakította, ami a városias élet terjedését és az azzal kapcsolatos problémákat is magával hozta e térbe. A 2021-2027 időszak fejlesztéseiben ezekre a gyors növekedés okozta problémákra kell fenntartható megoldásokat találni. Az agglomeráció keleti oldalához tartozó települések közül néhányat: Vác, Csörög, Erdőkertes településeket, azok térben betöltött szerepe, kapcsolatai és a fejlesztések keretét adó TOP Plusz tematikája miatt Észak-Pest vármegye felhasználási módban jelentettünk meg. Ugyanígy tettünk Majosháza, Ócsa és Felsőpakony települések esetében is, amelyek fejlesztési szempontból és kapcsolataik okán is inkább a vármegye déli területeihez tartoznak, így Délnyugat Pest vármegye felhasználási módba kerültek besorolásra.

## ÉSZAK-PEST VÁRMEGYE

A célterülethez tartozik a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint fejlesztendő térségnek sorolt Szobi járás, illetve a vármegye által korábban fejlesztendő térségként kijelölt Aszódi járás is. Részben a területi folytonosság kritériuma miatt, részben amiatt, mert Vác és környéke folyamatosan veszített település- és gazdaság szerkezetben betöltött súlyából, a Váci járás nagyobb része is ide tartozik. Szintén a célterülethez soroltuk a Gödöllői járás agglomeráción kívüli négy települését, valamint Erdőkertest is. Észak-Pest vármegye legnagyobb értéke a Dunakanyar és a Duna, amelynek révén a terület óriási turisztikai potenciállal rendelkezik, amelynek jelenleg csak egy részét képes kihasználni. A térség a Duna-Ipoly Nemzeti Park működési területéhez tartozik, ahogyan a vármegye nagyjából egésze, a Börzsöny területe védett nemzeti park. A célterület legnagyobb városa Vác, amelynek gazdasági jelentősége Dunakeszi fejlődésével párhuzamosan folyamatosan csökkent. Az újonnan megépült M2 autópálya új lehetőségeket teremt a térség számára, ugyanakkor fontos a jelenlegi természeti-, kulturális-, településszerkezeti- és társadalmi értékek megőrzése, ami miatt különösen a Dunakanyar településeinek megfontolt, a fenntarthatóságot szem előtt tartó fejlesztésre van szükség. A célterületen élők társadalmi státusza magasabb, mint az előbb említett két említett célterületen, köszönhetően a Dunakanyar vonzó hatásának és a térség gazdag kulturális hagyományainak, történelmének.

## DÉLKELET-PEST VÁRMEGYE

Ez a célterület három, az Alföld természeti tájhoz tartozó a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint fejlesztendő térséget, a Ceglédi-, Nagykátai- és Nagykőrösi járásokat foglalja magába. A célterület egészére jellemző, hogy a mezőgazdaság és az ipar súlya nagyobb, mint a vármegye többi térségében. A gazdasági kapcsolatok Szolnok és Kecskemét irányában a legerősebbek, ugyanakkor e két erős pólus közé szorulva a térség gazdasági fejlődését ennek a munkaerő elszívó hatása negatívan is befolyásolja. E járások népességére a viszonylag alacsony átlagos iskolázottság jellemző, ennek megfelelően a népesség jövedelme is elmarad a vármegye többi részére jellemzőtől. Viszonylag magas az olyan családok, háztartások aránya, akik szegénységben élnek, vagy szegénység által veszélyeztetettek. A célterület közlekedési szempontból nem egységes, a Nagykátai járás települései általában nehezen megközelíthetők, elzártak, ami a növekedés gátját jelenti. A terület egésze gazdag természeti értékekben, ezek közül kiemelkedő értékkel bírnak a termál és hévforrások, a Tápió Natúrpark, a Gerje-mente.

## DÉLNYUGAT-PEST VÁRMEGYE

Döntően három járás települései alkotják a célterületet, ezek a Ráckevei, a Dabasi és Monori járások. A célterülethez kapcsoltunk az agglomerációs Gyáli járásból néhány további társadalmi, gazdasági szempontból fejletlenebb települést, mivel ezek fejlesztési igényei sokkal inkább e célterülethez igazodnak. A vármegye a korábbi ciklusban fejlesztendő térségként jelölte ki a Ráckevei és Dabasi térségeket, azok társadalmi gazdasági elmaradottsága miatt. Erre a térre is jellemző, hogy az ipari termelés gazdasági szerkezetben az átlagosnál nagyobb súllyal van jelen. A legfőbb dinamizáló erőt az M5 és M0 nyújtotta közlekedési lehetőségek jelentik. A térség a vármegye ritkábban lakott, alacsony népességű területei közé tartozik. Ahogyan a délkeleti célterület esetén, itt is jellemző, hogy a népesség iskolázatlan, viszonylag kevés a képzett munkaerő. Turisztikai értéket a Ráckevei Dunaág, illetve Ráckeve turisztikai értékei jelentik.

6. ábra Földrajzi célterületek Pest vármegyében



4. táblázat Földrajzi/Fejlesztési célterületekhez tartozó települések listája

Földrajzi célterület	Sorszám	Település	Földrajzi célterület	Sorszám	Település
Nyugati-Agglomeráció	1	Biatorbágy	Észak-Pest vármegye	89	Kosd
	2	Budajenő		90	Kóspallag
	3	Budakalász		91	Letkés
	4	Budaörs		92	Márianosztra
	5	Csobánka		93	Nagybörzsöny
	6	Diósd		94	Nagymaros
	7	Dunabogdány		95	Penc
	8	Herceghalom		96	Peröcsény
	9	Kisoroszi		97	Püspökhátvan
	10	Leányfalu		98	Püspökszilágy
	11	Nagykovácsi		99	Rád
	12	Páty		100	Szokolya
	13	Perbál		101	Tésa
	14	Pilisborosjenő		102	Tura
	15	Piliscsaba		103	Vác
	16	Pilisjászfalu		104	Vácduka
	17	Pilisszántó		105	Vácegres
	18	Pilisszentiván		106	Váchartyán
	19	Pilisszentkereszt		107	Váckisújfalu
	20	Pilisszentlászló		108	Vácszentlászló
	21	Pócsmegyer		109	Valkó
	22	Pomáz		110	Vámosmikola
	23	Pusztazámor		111	Verőce
	24	Remeteszőlős		112	Verseg
	25	Solymár		113	Zebegény

Földrajzi célterület	Sorszám	Település	Földrajzi célterület	Sorszám	Település	
	26	Sóskút		114	Zsámbok	
	27	Százhalombatta	Délkelet-Pest vármegye	115	Abony	
	28	Szentendre		116	Albertirsa	
	29	Szigetmonostor		117	Cegléd	
	30	Tahitótfalu		118	Ceglédbercel	
	31	Tárnok		119	Csemő	
	32	Telki		120	Dánszentmiklós	
	33	Tinnye		121	Farmos	
	34	Tök		122	Jászkarajenő	
	35	Törökbálint		123	Kocsér	
	36	Üröm		124	Kóka	
	37	Visegrád		125	Kőröstetetlen	
	38	Zsámbék		126	Mende	
Keleti-Agglomeráció	39	Alsónémedi			127	Mikebuda
	40	Csomád		128	Nyársapát	
	41	Csömör		129	Súlysáp	
	42	Délegyháza		130	Szentlőrincváta	
	43	Dunaharaszti		131	Szentmártonkáta	
	44	Dunakeszi		132	Tápióbicske	
	45	Dunavarsány		133	Tápiógyörgye	
	46	Ecser		134	Tápióság	
	47	Fót		135	Tápiószecső	
	48	Göd		136	Tápiószele	
	49	Gödöllő		137	Tápiószentmárton	
	50	Gyömrő		138	Tápiószőlős	
	51	Halásztelek		139	Tóalmás	
	52	Isaszeg		140	Törtel	
	53	Kerepes		141	Újszilvás	
	54	Kistarcsa		142	Úri	
		55	Maglód	Délnyugat-Pest vármegye	143	Apaj
		56	Mogyoród		144	Áporka
		57	Nagytarcsa		145	Bénye
	58	Órbottyán	146		Bugyi	
	59	Pécel	147		Csévharaszt	
	60	Szada	148		Dömsöd	
	61	Szigethalom	149		Felsőpakony	
	62	Szigetszentmiklós	150		Gomba	
	63	Szód	151		Hernád	
	64	Szódliget	152		Inárcs	
	65	Taksony	153		Kakucs	
	66	Tököl	154		Káva	
	67	Üllő	155		Kiskunlacháza	
	68	Vácrátót	156		Lórév	
	69	Veresegyház	157	Majosháza		
Észak-Pest vármegye	70	Acsa		158	Makád	
	71	Bag		159	Monorierdő	
	72	Bernecebaráti		160	Nyáregyháza	
	73	Csörög		161	Ócsa	
	74	Csővár		162	Örkény	
	75	Dány		163	Pánd	
	76	Domony		164	Péteri	
	77	Erdőkertes		165	Pilis	
	78	Galgagyörk		166	Pusztavacs	
	79	Galgahévíz		167	Szigetbecse	
	80	Galgamácsa		168	Szigetcsép	
	81	Hévízgyörk		169	Szigetszentmárton	
	82	Iklad		170	Szigetújfalu	
	83	Ipolydamásd		171	Táborfalva	
	84	Ipolytölgyes		172	Tatárszentgyörgy	
	85	Kartal		173	Újhartyán	
	86	Kemence		174	Újlengyel	
	87	Kismaros		175	Vasad	
		88	Kisnémedi			

## KIEMELT JÁRÁSKÖZPONTOK FEJLESZTÉSI CÉL

A 25 ezer fő alatti járásközpontok jelentős része megítélésünk szerint a fejlődésének abban a szakaszában jár, amikor a városi funkcióik részben hiányosak, a népességnövekedés miatt

növekvő infrastrukturális igényekkel nem tudnak lépést tartani, vagy az infrastruktúrájuk a korábban rendelkezésre álló szűkebb EU-s fejlesztési források miatt elavultabb, gazdaságszervező erejük pedig gyengébb, mint azt a településhálózatban betöltött szerepük indokolná. A kiemelt járásközpontok fejlesztési cél keretéből támogatható városokat az ITP korábbi változatai eredetileg a fenntartható város eszközben résztvevő települések közé sorolták, azonban ezzel az Európai Bizottság országos szinten egységes városkijelölési elveket várt el, ezért szükségessé vált az eredeti város kijelölés módosítása. Annak érdekében, hogy a korábban kijelölt városok ne szenvedjenek hátrányt (hiszen már több megyei felhívás lezárult), illetve a kritikus infrastrukturális beruházásaikat képesek legyenek végrehajtani a 2021-2027-es programozási időszakban, támogatásukra önálló fejlesztési cél jött létre.

A vármegye további, 25 ezer főnél népesebb járásszékhely településeit azonban nem tartjuk indokoltnak ilyen módon kiemelten kezelni, hiszen megítélésünk alapján ezek a kisebb járásközpont településekhez képest sokkal inkább rendelkeznek megfelelő belső erőforrásokkal ahhoz, hogy fejlesztéseiket különböző állami vagy EU forrás terhére, vagy bizonyos elemeket akár saját erőből, illetve magántőke bevonásával valósítsanak meg. Hozzájuk hasonlóan a Gödi Különleges Gazdasági Övezetbe tartozó Dunakeszit sem emeltük ki ezen forrásfelhasználási módban, hiszen a térség gazdasági ereje miatt szintén jó eséllyel képes lehet a hazai, EU és saját forrásaira alapozva fejlesztéseit koordinálni és komplex fejlesztési programokat végrehajtani. Természetesen hátrányt ezek a városok sem szenvednek, hiszen a földrajzi elhelyezkedésüknek megfelelő forrásfelhasználási módban nyújthatnak be pályázatot.

#### *5. táblázat Kiemelt járásközpontok fejlesztési cél keretében támogatható települések*

Települések	
Aszód	Nagykőrös
Budakeszi	Pilisvörösvár
Dabas	Ráckeve
Gyál	Szob
Monor	Vecsés
Nagykátá	

### 5.3. Kiemelt kedvezményezett

Vannak olyan feladatok, amelyek nem láthatók el, nem szervezhetők, vagy nem elég hatékonyan szervezhetők települési szinten. Ezekre a TOP Plusz kiemelt kedvezményezettet nevesíthet, amely az adott beavatkozás végrehajtását magára vállalja. Pest vármegye esetében több olyan fejlesztési célterület, pályázati kiírás is várható, ahol fentiek miatt célszerű Pest Vármegye Önkormányzata, illetve más szervezetek részvétele a program végrehajtásában.

A klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást segítő fejlesztések felhívás keretösszege nagyon alacsony, mivel erre csak a jelenlegi forráskereten belüli átcsoportosítással volt lehetséges a forrás allokáció. Az alacsony összegű forráskeret hatékony felhasználására ezúttal csak megyei koordináció mellett van lehetőség. Ezért Pest Vármegye Önkormányzata, mint kiemelt kedvezményezett felel a forrás felhasználásáért.

Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítésére a forráskeret nagyobb része közvetlenül a települési önkormányzatok számára került allokálásra, kisebb része felhasználásában Pest

Vármegye Önkormányzata kiemelt kedvezményezettként vesz részt. Az önkormányzat a számára elkülönített keretből SECAP tervek készítését koordinálja.

A foglalkoztatási paktumok esetében is szükséges a vármegyei szintű koordináció, itt a kiemelt kedvezményezett Pest Vármegye Önkormányzata, de konzorciumi partnerként a Pest Vármegyei Kormányhivatal is részt vesz a végrehajtásban.

A helyi humán fejlesztések felhívás keretében a rendelkezésére álló forrás keret terhére Pest Vármegye Önkormányzata kiemelt kedvezményezettként átfogó, az egész vármegyében a helyi, megyei identitást, az összefogást, a társadalmi felelősségvállalást, az egészséges életmód megteremtését célzó programokat szervez. Így olyan programokat valósít meg, amelyek csak vármegyei léptékben szervezhetők.

A köznevelés fejlesztését célzó beavatkozás esetében a köznevelési intézmények többségének fenntartójaként a Klebelsberg Központ, mint kiemelt kedvezményezett nyújthat be támogatási kérelmet. A felhívás kedvezményezettjei között az egyházi és nemzetiségi önkormányzatok által fenntartott iskolák is megjelennek, ezekben az esetekben természetesen a fenntartó egyház, vagy az önkormányzat pályázhat a feladatellátás helye szerinti felhasználási mód keretösszegének terhére.

A 4 és 5 számjegyű utak felújítása esetében mindenképpen szükséges a Magyar Közút Nonprofit Zrt. kiemelt kedvezményezett bevonása, hiszen szakmai szervezetként képes a szükséges fejlesztéseket koordinálni és végrehajtani.

Az aktív turizmus élénkítése hatékonyan gyakran csak nagyobb földrajzi területet lefedő hálózatok kialakításával, programok megvalósításával lehetséges. Ezért ilyen beavatkozásokat Pest Vármegye Önkormányzata segítségével látjuk megvalósíthatónak. Pest vármegye az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központtal egyeztetve, a térség turisztikai klaszterének kezdeményezésére, az érintett önkormányzatokkal konzorciumban tervez kerékpáros központot és hozzá kapcsolódó kerékpáros hálózatot kialakítani. A tervezett kerékpáros hálózat közvetlenül kapcsolódik egyéb aktív és ökoturisztikai fejlesztésekhez, így azok eredményei erősítik egymást. Természetesen a települési önkormányzatok és az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ is megvalósíthatják fejlesztési elképzeléseiket, standard eljárásrendben nyújthatnak be pályázatot a fejlesztési célra elkülönített keretösszeg terhére.

#### 5.4. Forrásfelhasználás

A források megosztásánál objektív szempontokra alapoztunk, így a területi differenciálásnál figyelembe vettük a természeti tényezőket, a népesség számát, a problémák súlyát, amennyiben azok valamilyen módon számszerűsíthetőek voltak, a beszerezhető információk, adatok, ellenőrzöttek, validáltak voltak. Törekedtünk arra, hogy az egyes célterületek (forrásfelhasználási módok) között ne keletkezzenek jelentős aránytalanságok a forráselosztás terén. A célterületek közül az egy főre jutó támogatásokban az agglomeráció valamivel kevesebbet, míg az azon kívül eső rosszabb társadalmi és gazdasági jellemzőkkel bíró, felzárkóztatásra szoruló célterületek az átlagosnál valamivel többet kapnak, de a különbség mérsékelt. Vannak olyan felhívások, melyek esetében a fenntartó, vagy a fejlesztés jellege miatt nem települési szereplők, hanem egyéb állami, önkormányzati szervek a kedvezményezettek. Továbbá vannak olyan kiemelt fejlesztési célok (gyógyfürdők, aktív turizmus fejlesztése), amelyek területi megosztására csak később kerül sor. A vármegyében a TOP plusz operatív program keretében terület és településfejlesztési célokra rendelkezésre álló forrás is növekedett, a korábban jelzett 142,95 milliárd forinthez képest 16,7%-kal 166,77 milliárd forintra emelkedett.

6. táblázat Tervezett forrásmegosztás felhasználási módok szerint Pest megyében

Forrásfelhasználási mód, fejlesztési cél	Forrás (Ft)
Nyugati-Agglomeráció forrásfelhasználási mód	18 687 765 140
Keleti-Agglomeráció forrásfelhasználási mód	20 981 588 446
Észak-Pest vármegye forrásfelhasználási mód	15 110 118 388
Délnyugat-Pest vármegye forrásfelhasználási mód	12 221 996 258
Délkelet-Pest vármegye forrásfelhasználási mód	16 581 416 169
Magyar Közút Nonprofit Zrt., Klebelsberg Központ, Pest Vármegye Önkormányzata kiemelt kedvezményezett forrásfelhasználási mód	31 611 363 192
Fejlesztési cél – aktív turizmus fejlesztése forrásfelhasználási mód	7 936 721 124
Kiemelt járásközpontok fejlesztési cél	42 764 031 283
Fenntartható városfejlesztés forrásfelhasználási mód	880 000 000
<b>Összesen</b>	<b>166 775 000 000</b>

## 6. A projektkiválasztás az ITP 2021-2027 alapján – településdifferenciálás

A vármegyei önkormányzatnak, mint területi szereplőnek a vármegyei területfejlesztési koncepció és a vármegyei területfejlesztési program jövőképe, átfogó és tematikus, horizontális, valamint stratégiai céljai mentén a vármegye településeinek adottságait figyelembe véve szükséges kialakítania ezt a differenciálást, amely elősegíti a vármegyére allokált forrás teljes felhasználását.

Egyes problémák a térben sűrűsödve, jól elkülöníthető területen jelennek meg, így ezeket földrajzi szempontból is jól körül határolható területre koncentrálnak akciókkal lehet kezelni. Más esetekben a területi szűkítések alapját a természeti-, kulturális, társadalmi-, gazdasági- és infrastrukturális adottságok adják, a települések egyedi jellemzői és lehetőségei szerint. Azonban vannak olyan problémák, amelyek a térben nem sűrűsödve, akár mindenütt egyformán, de különböző formában, intenzitással és okokkal jelennek meg. Utóbbi esetekben Pest vármegye további települési differenciálást nem tart indokoltnak. Ennek oka többek között az, hogy nem áll rendelkezésre olyan részletezettségű információ-tömeg, amely alapján objektív területi differenciálás megoldható lenne. Mivel a vármegye rendkívül sűrűn lakott, egyetlen rosszul meghatározott lehatárolással nagyvárosi léptékű tereket zárnánk ki a problémáik megoldásából. A fentiek miatt csak olyan települési szűkítések alkalmazását tartjuk indokoltnak a vármegye területén, amelyek esetében a döntés objektíven alátámasztható.

A TOP Plusz intézkedés struktúrájának megfelelően az egyes felhívásokban kötődően az alábbiak szerint alkalmazunk térségi és településdifferenciálást:

### 1.1.1. KLÍMATUDATOSSÁG, ÉGHAJLATVÁLTOZÁSHOZ VALÓ ALKALMAZKODÁS

A pályázati kiírás pontos tartalma az ITP jelenlegi megfogalmazásának idején még nem ismert. Településdifferenciálás ebben a témakörben nem indokolt, ugyanakkor a klímaturatosság, az éghajlathoz való alkalmazkodás elősegítéséhez közös fellépésre, a vármegye egészére vonatkozó koordinált programokra van szükség. Ezért jelenleg kiemelt kedvezményezettként Pest Vármegye Önkormányzata került kijelölésre.

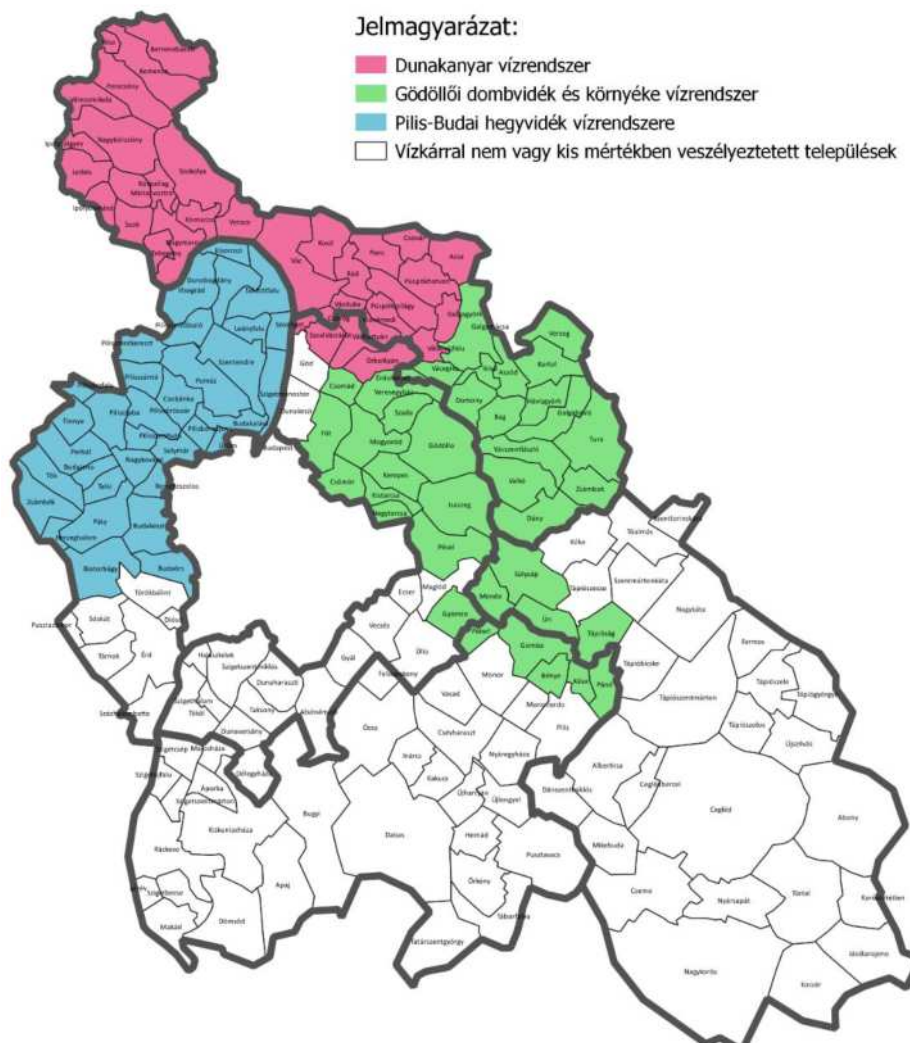
### 1.2.1. ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK

Az élhető települések felhívástervezet több elemet is tartalmaz, amelyek közül csak egy esetében tartottuk indokoltnak a települési differenciálás eszközével élni. A csapadékvízárak

a megyében igen koncentráltan jelentkeznek, a Belügyminisztérium nyilvántartásai alapján jól körül határolható térben történtek vízkárok az elmúlt 10 év során. Mivel általában nagy beruházás igényű fejlesztésről van szó, érdemes a forrásokat azokra a településekre összpontosítani, ahol a jelentős károkat okozott a lezúduló csapadékvíz, így az esetleges fejlesztésekkel jelentős további károk előzhetőek meg. Ezek körét Pest vármegye hegy, vagy dombvidéki lejtős térszínű települései jelentik.

Pest vármegye településszerkezete alapvetően eltér a többi vármegyétől, nagyrészt annak köszönhetően, hogy a vármegye nagyobb része állandó és jelentős gazdasági-, társadalmi- és környezeti kölcsönhatásban áll a fővárossal. A vármegye településeinek fejlődését alapvetően befolyásolta és befolyásolja mind a mai napig a szuburbanizáció. A fent felsorolt hatások eredőjeként a vármegye területén, ma Magyarországon kiemelkedően nagyszámú (54 db) kis és közepes méretű város található. Ezek bár számos tekintetben jelentősen különböznek egymástól, egy-két kivételtől eltekintve igaz rájuk, hogy térszervező funkcióik kevésbé képesek érvényesülni a főváros óriási gravitációs terében. Ebben a térben rendkívül nagy szükség van a programban tervezett beruházásokra, hiszen a vármegye településeire jellemző gyors növekedéssel nem tudott lépést tartani a zöld és kék infrastruktúra, a közlekedési, és a kulturális, közösségi infrastruktúra fejlesztése. A vármegye kevésbé fejlett, stagnáló vagy lassan fejlődő térségeiben pedig éppen az évtizedes elmaradások csökkentése miatt van szükség a beavatkozásra.

7. ábra Pest vármegye vízkárral veszélyeztetett térségei



7. táblázat Vízkárral érintett, a csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztésének támogatására javasolt települések

Vízkárral veszélyeztetett települések	Sorsz.	Terület	Vízkárral veszélyeztetett települések	Sorsz.	Terület
Dunakanyar vízrendszer	1	Acsa	Gödöllői dombvidék és környéke vízrendszere	53	Kerepes
	2	Bernecebaráti		54	Kistarcsa
	3	Csörög		55	Mende
	4	Csővár		56	Mogyoród
	5	Galgagyörk		57	Nagytarcsa
	6	Ipolydamásd		58	Pánd
	7	Ipolytölgyes		59	Pécel
	8	Kemence		60	Péteri
	9	Kismaros		61	Sülysáp
	10	Kisnémedi		62	Szada
	11	Kosd		63	Tápióság
	12	Kóspallag		64	Tura
	13	Letkés		65	Úri
	14	Márianosztra		66	Vácegres
	15	Nagybörzsöny		67	Vácszentlászló
	16	Nagymaros		68	Valkó
	17	Örbottyán		69	Veresegyház
	18	Penc		70	Verseg
	19	Perőcsény		71	Zsámbok
	20	Püspökhatvan		72	Biatorbágy
	21	Püspökszilágy		73	Budajenő
	22	Rád		74	Budakalász
	23	Szokolya		75	Budaörs
	24	Sződ		76	Csobánka
	25	Sződliget		77	Dunabogdány
	26	Tésa		78	Herceghalom
	27	Vác		79	Kisoroszi
	28	Vácduka		80	Leányfalu
	29	Váchartyán		81	Nagykovácsi
	30	Váckisújfalu		82	Páty
	31	Vácrátót		83	Perbál
	32	Vámosmikola		84	Pilisborosjenő
	33	Verőce		85	Piliscsaba
	34	Zebegény		86	Pilisjászfalu
Gödöllői dombvidék és környéke vízrendszer	35	Bag	87	Pilisszántó	
	36	Bénye	88	Pilisszentiván	
	37	Csomád	89	Pilisszentkereszt	
	38	Csömör	90	Pilisszentlászló	
	39	Dány	91	Pócsmegyer	
	40	Domony	92	Pomáz	
	41	Erdőkertes	93	Remeteszőlős	
	42	Fót	94	Solymár	
	43	Galgahévíz	95	Szentendre	
	44	Galgamácsa	96	Szigetmonostor	
	45	Gomba	97	Tahitótfalu	
	46	Gödöllő	98	Telki	
	47	Gyömrő	99	Tinnye	
	48	Hévízgyörk	100	Tök	
	49	Iklad	101	Üröm	
	50	Isaszeg	102	Visegrád	
	51	Kartal	103	Zsámbék	
		52	Káva		

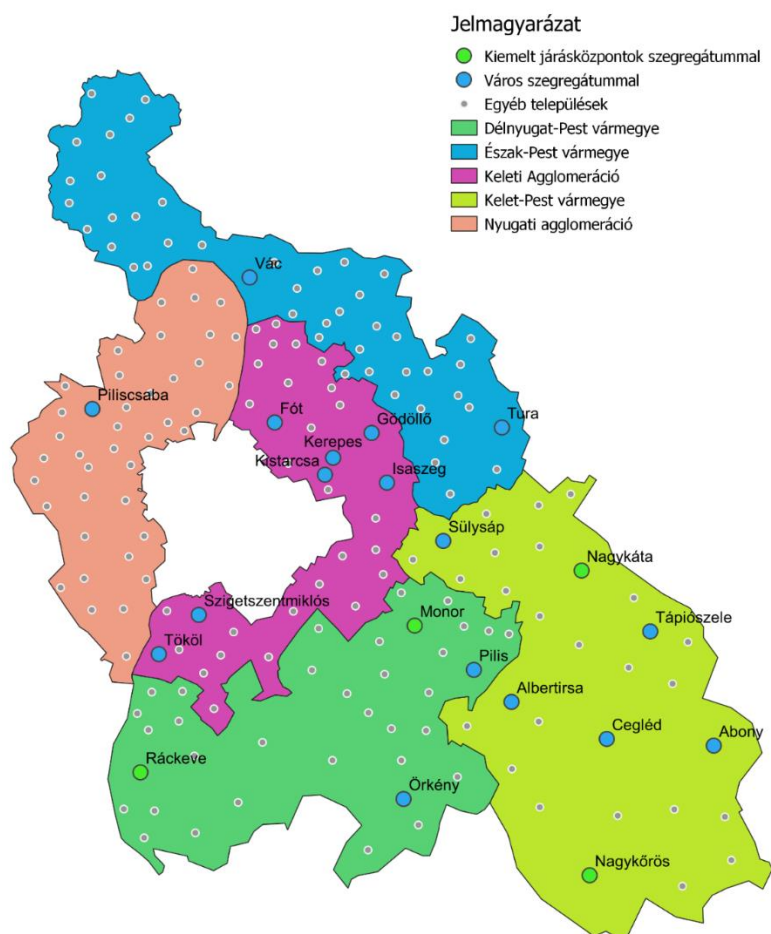
8. táblázat Az Élhető települések felhívásra vonatkozó keretösszegek (Ft)

Forrásfelhasználási mód	1.2.1 Élhető települések
Nyugati-Agglomeráció	4 712 378 574
Keleti-Agglomeráció	5 369 191 011
Észak-Pest vármegye	3 336 797 091
Délnyugat-Pest vármegye	2 477 542 881
Délkelet-Pest vármegye	2 554 603 443
Kiemelt járásközpontok fejlesztési cél	10 128 196 000
<b>Összesen</b>	<b>28 578 709 000</b>

### 1.2.2. ÉS 3.1.2 SZOCIÁLIS CÉLÚ VÁROSREHABILITÁCIÓ

Jelen felhívás esetében területi differenciálást oly módon tartunk indokoltnak, hogy csak azok a városok vehetnek részt a programban, ahol szegregátum elkülöníthető. A Belügyminisztérium szegregációs adatbázisa alapján összesen 22 Pest vármegyei városban található szegregátumok. Mivel az agglomeráció területén lévő, szegregátummal rendelkező települések helyzetükből adódóan a problémát könnyebben tudják kezelni, ezért a forrásokat az agglomeráción kívül eső célterületekre koncentráltuk. A forráskoncentrációra azért is van szükség, mert a keretösszeg viszonylag szűkös, így hatékony beavatkozásra csak néhány településen van mód.

8. ábra Szociális városrehabilitáció lehetséges célterületei



9. táblázat A szociális városrehabilitáció lehetséges célterületei

Szegregátummal rendelkező település	Lakó-népesség	Szegregátum lakónépessége	Szegregátumban lakók az össznépességhez viszonyítva (%)
Érd	69 431	191	0,3%
Piliscsaba	8 723	124	1,4%
Fót	20 286	196	1,0%
Gödöllő	32 101	165	0,5%
Isaszeg	11 513	56	0,5%
Kerepes	10 309	245	2,4%
Kistarcsa	13 258	125	0,9%
Szigetszentmiklós	40 105	81	0,2%
Tököl	10 331	53	0,5%
Tura	7 706	945	12,3%
Vác	33 091	113	0,3%
Órkény	4 938	1073	21,7%
Monor	18 418	340	1,8%
Pilis	11 816	379	3,2%
Ráckeve	10 800	692	6,4%
Abony	14 214	131	0,9%
Albertirsa	13 060	56	0,4%
Cegléd	35 477	618	1,7%
Nagykátá	12 303	457	3,7%
Nagykőrös	23 538	409	1,7%
Sülysáp	8 688	66	0,8%
Tápiószéle	5 894	764	13,0%

10. táblázat A szociális városrehabilitációt célzó felhívás keretösszegei (Ft)

Forrásfelhasználási mód	1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)	3.1.2 Szociális célú városrehabilitáció (ESZA)
Nyugati-Agglomeráció	0	0
Keleti-Agglomeráció	0	0
Észak-Pest vármegye	0	0
Délnyugat-Pest vármegye	0	0
Délkelet-Pest vármegye	420 891 578	200 000 000
Kiemelt járásközpontok fejlesztési cél	579 108 422	1 200 000 000
<b>Összesen</b>	<b>1 000 000 000</b>	<b>1 400 000 000</b>

Az ITP korábbi verziójához képest a szociális városrehabilitációra meghatározott keretösszegek a települési igényeknek megfelelően kerültek átcsoportosításra a Kiemelt járásközpontok részére, tekintettel arra, hogy Észak-Pest vármegyei forrásfelhasználási módon egyáltalán nem volt korábban benyújtott támogatási igény, illetve a Délkelet-Pest vármegyei forrásfelhasználási módról is mindösszesen egy pályázat került benyújtásra, és az előzetes felmérések alapján a Kiemelt járásközpontoknál e forrás eredményesebben használható fel.

### 1.2.3. BELTERÜLETI UTAK FEJLESZTÉSE

A belterületi utak forgalmából, és az ebből következő elhasználódás mértékéből, a települések növekedéséből adódóan a probléma a vármegye minden települését kisebb-nagyobb mértékben érinti, így településdifferenciálás nem indokolt, ugyanakkor a vármegye egyes

célterületeire allokált források mértéke a probléma súlyának felel meg. A források elosztásához a KSH kiépítetlen önkormányzati belterületi útjainak hosszát és az érintett népességet használtuk input adatnak. Később a kereteket a beérkezett pályázati igényeknek megfelelően módosítottuk, a hatékonyabb forrásfelhasználás érdekében. Sajnos az is látható, hogy a TOP Plusz forrástömege csak enyhíteni tudja a burkolatlan utak okozta problémát a megyében, mivel rendkívül magas az egész megyében a kiépítetlen utak hossza. A kiépítetlen utak és közterek aránya az agglomerációban valamivel kisebb, míg az agglomeráción kívül magasabb.

11. táblázat Önkormányzati burkolatlan utak hossza és aránya célterületenként

Sorcímek	Összes út és köztér (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér aránya (%)
Délkelet-Pest vármegye	4440,3	3493,8	79%
Délnyugat-Pest vármegye	3038,9	2262,5	74%
Észak-Pest vármegye	2563,8	1935,5	75%
Keleti-Agglomeráció	3723,0	2077,1	56%
Nyugati-Agglomeráció	3577,3	2204,3	62%
<b>Végösszeg</b>	<b>17343,3</b>	<b>11973,2</b>	<b>69%</b>

12. táblázat A belterületi utak fejlesztését célzó felhívás keretösszegei (Ft)

Forrásfelhasználási mód	1.2.3 Belterületi utak fejlesztésének keretösszege (Ft)
Nyugati-Agglomeráció	2 923 993 752
Keleti-Agglomeráció	3 363 440 292
Észak-Pest vármegye	1 497 898 407
Délnyugat-Pest vármegye	1 771 425 436
Délkelet-Pest vármegye	2 046 978 437
Kiemelt járásközpontok fejlesztési cél	4 413 753 676
<b>Összesen</b>	<b>16 017 490 000</b>

### 1.3., 3.2.1. ÉS 3.3.3. FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉS

A fenntartható városok programban szereplő települést (Érd) az 6.1. fejezet tartalmazza, további területi, vagy programot érintő célzás, területi szűkítés nem indokolt.

#### 2.1.1. ÖNKORMÁNYZATI ÉPÜLETEK ENERGETIKAI KORSZERŰSÍTÉSE, ENERGIA-KÖZÖSSÉGEK

Az önkormányzati épületek energiahatékonysági problémái az egész megyét egységesen érintik. A 2014-2020-as programozási időszak során jelentős lépések történtek az önkormányzati épületek energiahatékonyságának javítása, az üvegház hatású gázok kibocsátásának csökkentése érdekében. A program során a vármegye egészében történtek ilyen beruházások, ezért a jelenlegi programozási időszakban folytatva a korábbi intézkedéseket, a vármegye egészére terjesztjük ki a programot, települési differenciálás nélkül.

A fejlesztés forrásainak fejlesztési módok (célterületek) közötti eredetileg népességszám alapján meghatározott megosztását a beérkezett pályázati igényeknek megfelelően módosítottuk, a hatékonyabb forrásfelhasználás érdekében.

A beavatkozás kiegészült a gyógyfürdők energetikai fejlesztésével, az erre allokált mintegy 7,3 milliárd forint Délkelet-Pest vármegyében (Ceglédi Gyógy- és Strandfürdő) valamint a Kiemelt

járasközpontok forrásfelhasználási módon (Nagykátai Gyógy- és Strandfürdő) használható fel fejlesztésre. A felhívás már eleve korlátozza pályázók körét, így további földrajzi szűkítés nem indokolt.

13. táblázat Az önkormányzati épületek energetikai korszerűsítésének keretösszegei (Ft)

Forrásfelhasználási mód / Fejlesztési cél	2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítésre, energiaközösségekre fordítható keretösszeg (Ft)
Nyugati-Agglomeráció	1 311 000 000
Keleti-Agglomeráció	1 333 000 000
Észak-Pest vármegye	1 739 150 000
Délnyugat-Pest vármegye	1 013 800 000
Délkelet-Pest vármegye	6 387 492 208
Pest Vármegye Önkormányzata	65 840 000
Kiemelt járasközpontok fejlesztési cél	7 750 000 000
<b>Összesen</b>	<b>19 600 282 208</b>

Forrásfelhasználási mód / Fejlesztési cél	2.1.3. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítésre, energiaközösségekre fordítható keretösszeg (kombinált) (Ft)
Kiemelt járasközpontok fejlesztési cél	0

### 3.1.1 VÁRMEGYEI FOGLALKOZTATÁSI-GAZDASÁGFEJLESZTÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

A foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés kedvezményezettje Pest Vármegye Önkormányzata. A foglalkoztatási paktumot a vármegyei önkormányzat a Pest Vármegyei Kormányhivatal segítségével mellett tölti meg tartalommal. Az erre fordítható vármegyei keretösszeg valamivel több, mint 6,2 milliárd forint.

### 3.1.3 HELYI HUMÁN FEJLESZTÉSEK

A helyi humán fejlesztések esetében a települési differenciálás nem indokolt. A vármegye teljes területén szükség van a szegénységben élők segítésére, esélyteremtésre, a szociális alapszolgáltatások megerősítésére, az összetartozást, a helyi identitást erősítő, illetve az egészséges életet, a sportnak helyet adó programok szervezésére. Ezek a programok segíthetnek a közösségek kialakításában, fejlesztésében és a közösségek megtartó erejének növelésében. Pest vármegyében mindkettőre szükség van, az agglomeráció folyamatosan változó helyi társadalmában az összetartozás erősítésére, míg az agglomeráción kívül a közösség megtartó erejének növelésére. A keretösszeg egyenlően került szétosztásra a célterületek között. Különleges kedvezményezettként a megyét átfogó közösségi-, kulturális programok szervezőjeként a vármegyei önkormányzat is megjelenik. Pest Vármegye Önkormányzata kiemelt kedvezményezettként a rendelkezésére álló forráskeret terhére a vármegye egészére – többek között – a helyi, megyei identitást, az összefogást, a társadalmi felelősségvállalást, a vármegyei történelmi és kulturális értékek megőrzését és továbbvitelét célzó programokat szervez. Ezek a fejlesztések az ilyen irányú települési intézkedéseket kiegészítik, keretbe foglalják, hozzájárulnak az élhető vármegye céljainak megvalósulásához.

14. táblázat A helyi humán fejlesztésekre jutó keretösszegek (Ft)

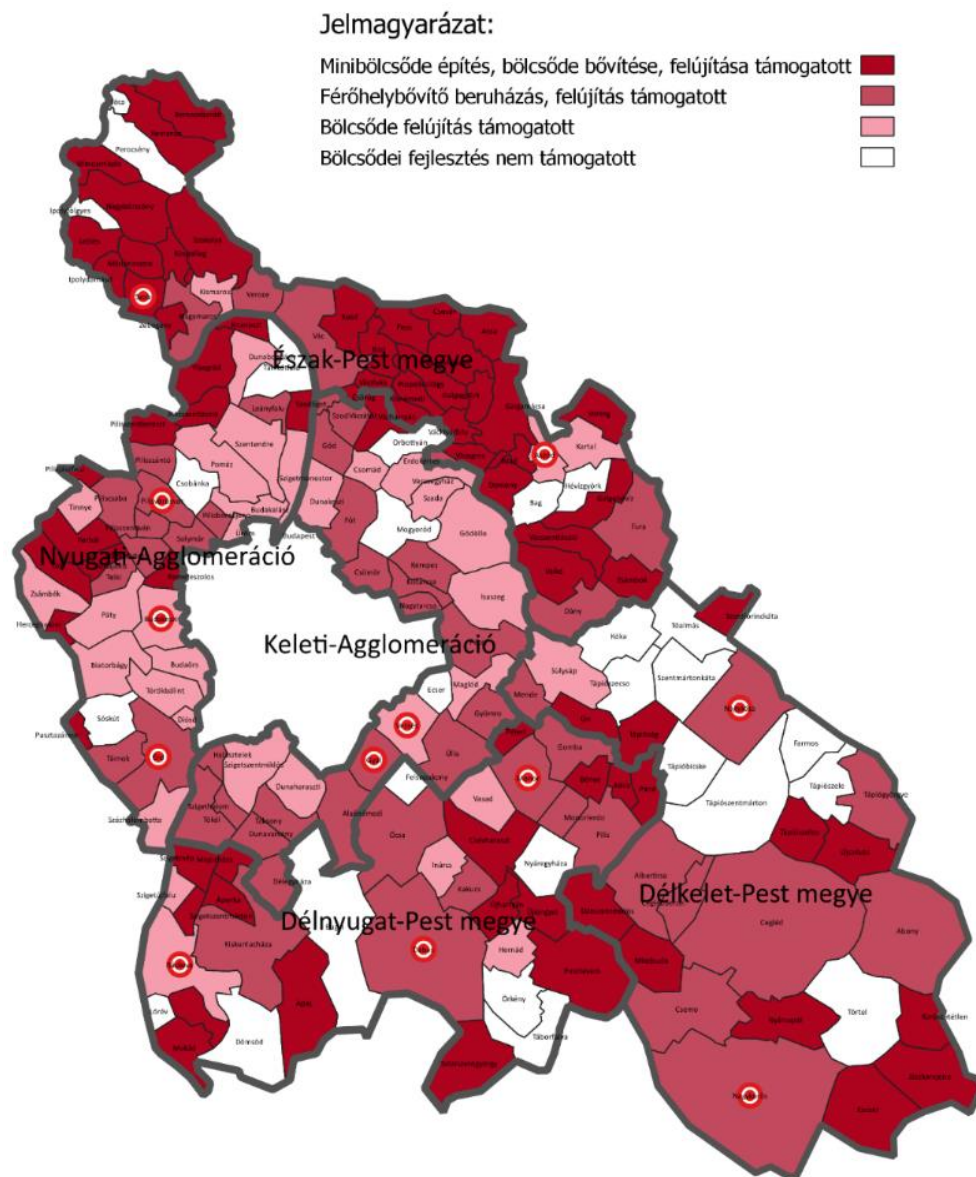
Forrásfelhasználási mód	3.1.3 Helyi humán fejlesztésekre fordítható keretösszeg (Ft)
Nyugati-Agglomeráció	1 099 313 979
Keleti-Agglomeráció	1 297 778 736
Észak-Pest vármegye	900 849 222
Délnyugat-Pest vármegye	1 139 313 979
Délkelet-Pest vármegye	1 099 313 979
Pest Vármegye Önkormányzata	948 000 000
Kiemelt járásközpontok fejlesztési cél	6 060 000 000
<b>Összesen</b>	<b>12 544 569 895</b>

### 3.3.1 GYERMEKNEVELÉST TÁMOGATÓ HUMÁN INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

Amíg az agglomerációban elsősorban a nagy demográfiai nyomás miatt keletkezik igény köznevelési-, egészségügyi- és szociális ellátások bővítésére, addig az agglomeráción kívül a hosszú évtizedek óta hiányos, vagy rossz minőségű infrastruktúra megújítása a fő cél. Így alapvetően ezen két térség különválasztása adja a prioritás forrásfelhasználásának térségi tervezését. Mivel azonban az agglomeráción kívüli tér sem egységes társadalmi szempontból, ezért indokolt további térségi különbségtétel alkalmazása.

Az elmúlt évek bölcsőde fejlesztései nyomán számos olyan településen elérhető ez a szociális ellátási forma, ahol korábban nem álltak rendelkezésre bölcsődei kapacitások. Ennek ellenére még sok olyan települése van a megyének, ahol szükséges és indokolt új bölcsőde építése, illetve számos településen férőhely bővítő beruházás. Mivel a TOP Plusz programból a jelenlegi állás szerint csak a 3000 fő népesség alatti településeken lehet új bölcsődei kapacitásokat létrehozni, így azon, ebbe a körbe tartozó településeken támogatjuk minibölcsődék építését, ahol a bölcsődés korú gyermekek száma legalább 10 fő. Férőhely bővítő beruházás támogatását, azokon a településeken preferáljuk, ahol 100 bölcsődés korú gyermekre kevesebb, mint 20 bölcsődei férőhely jutott 2019-ben. Az épületek fizikai állapota rendkívül változatos, erre vonatkozó pontos információk a tervezésnél nem állnak rendelkezésre, így felújítás tekintetében további differenciálást nem javasolunk.

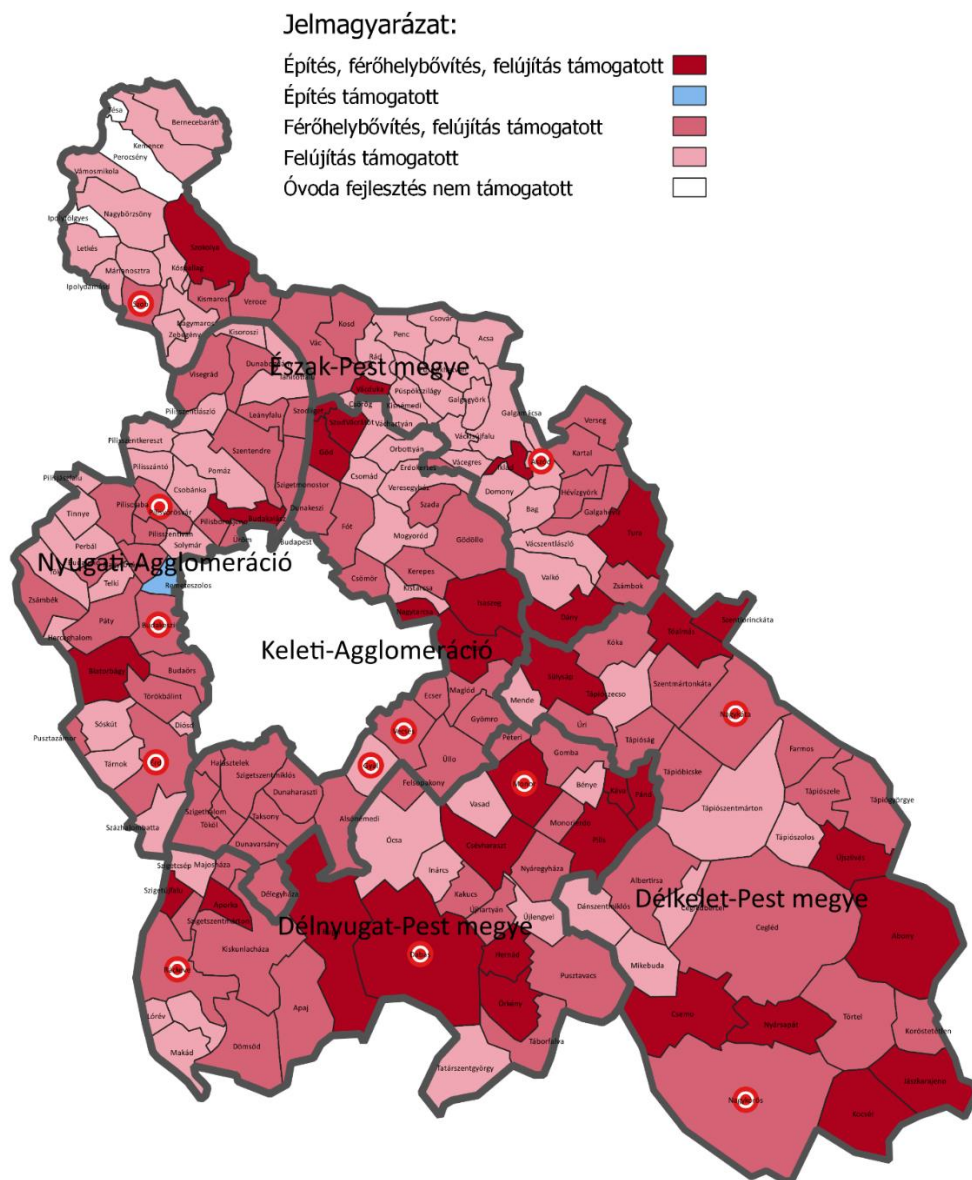
9. ábra Bölcsőde fejlesztés célterületei



Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A vármegye óvodáiban általában több a férőhely, mint a gyerek - kapacitáshiány így bizonyos településeken, illetve településrészeken van jelen. Ugyanakkor a növekvő népesség miatt vannak olyan települések, ahol akár 20%-kal is több gyereket nevelnek, mint a férőhelyek száma. Építést, férőhelybővítést és felújítást egyaránt támogatni kívánunk azokon a településeken, ahol az óvodák kihasználtsága 98% feletti volt 2019-ben. A magas kihasználtsággal (85%-97% közötti) működő óvodákat fenntartó településeken szintén indokoltnak gondoljuk a férőhely bővítő beruházásokat. Az épületek fizikai állapota rendkívül változatos, erre vonatkozó pontos információk a tervezésnél nem állnak rendelkezésre, így felújítás tekintetében további differenciálást nem javasolunk.

10. ábra Óvoda fejlesztés célterületei



Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

15. táblázat A gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztésére jutó keretösszegek (Ft)

Forrásfelhasználási mód	3.3.1 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése
Nyugati-Agglomeráció	3 607 120 000
Keleti-Agglomeráció	4 678 660 000
Észak-Pest vármegye	2 711 940 000
Délnyugat-Pest vármegye	1 969 090 000
Délkelet-Pest vármegye	1 033 190 000
Kiemelt járásközpontok fejlesztési cél	6 035 326 000
<b>Összesen</b>	<b>20 035 326 000</b>

### 3.3.2 HELYI EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

Egészségügyi intézmények fejlesztésénél nem tervezünk települési differenciálást, mivel ilyen intézményi hiányosságok az egész megyében megtalálhatók. Fontos, hogy az egészségügyi infrastruktúra javuljon, az ellátás minősége, elérhetősége pedig a vármegyében mindenütt megfelelő legyen.

16. táblázat A helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztésére jutó keretösszegek (Ft)

Forrásfelhasználási mód	3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése
Nyugati-Agglomeráció	2 147 000 000
Keleti-Agglomeráció	2 802 000 000
Észak-Pest vármegye	1 369 000 000
Délnyugat-Pest vármegye	1 153 000 000
Délkelet-Pest vármegye	1 529 000 000
Kiemelt járásközpontok fejlesztési cél	4 490 674 000
<b>Összesen</b>	<b>13 490 674 000</b>

### 3.3.3 KÖZNEVELÉSI INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

Pest vármegye folyamatosan növekvő népessége és a népesség korösszetételének jelentős módosulása nagy nyomást helyez a vármegye köznevelési intézményeire. A felhívás célja, hogy a vármegye területén lévő iskolák, illetve pedagógiai szakszolgálatok infrastrukturális feltételeit javítsa, a meglévő épületek bővítése, felújítása, illetve a nevelő munkát segítő eszközök beszerzése révén. A köznevelési infrastruktúra fejlesztésére elkülönített keretösszeg valamivel több, mint 9 milliárd forint. Ennek 90%-a valamivel több, mint 8,1 milliárd forint a tankerületek által fenntartott intézmények, míg további 10% az egyházi, nemzeti önkormányzatok, alapítványok által fenntartott intézmények felújítására, eszközeinek megújítására lehet fordítani. A tankerületek által fenntartott intézmények esetében a Klebelsberg Központ, vagy az egyes tankerületek, mint kiemelt kedvezményezettek nyújthatnak be pályázatot.

17. táblázat A köznevelési infrastruktúra fejlesztésére meghatározott keretösszegek (Ft)

Forrásfelhasználási mód	3.3.3 Köznevelési infrastruktúra fejlesztésére fordítható keretösszeg (Ft)
Nyugati-Agglomeráció	203 389 958
Keleti-Agglomeráció	0
Észak-Pest vármegye	0
Délnyugat-Pest vármegye	70 336 176
Délkelet-Pest vármegye	280 915 262
Kiemelt járásközpontok	372 973 185
Klebelsberg Központ	8 123 385 419
<b>Összesen</b>	<b>9 051 000 000</b>

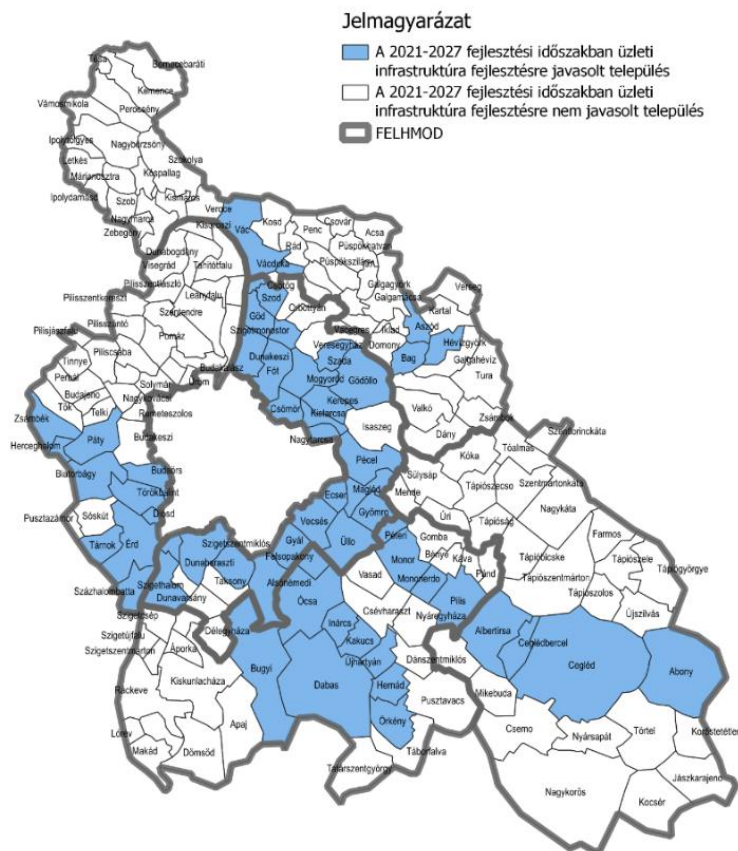
### 6.1.1. HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS

A pályázati kiírásban kizárólag az ipari parkok, vállalkozói parkokra és a hozzájuk kapcsolódó létesítményekre vonatkozóan kívánunk települési differenciálást alkalmazni. A felhívásban foglalt további gazdasági infrastruktúra fejlesztésre vonatkozóan települési differenciálást nem

alkalmazunk, mivel a piacokra és egyéb gazdasági célú létesítményekre a vármegyében mindenütt szükség van.

Az önkormányzati felmérés keretében a települések 57 db projektjavaslatot küldtek összesen 102 Mrd Ft értékben üzleti infrastruktúra, inkubátorház és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésére. A beérkezett tervek közül azonban sok olyan van, amelyet jelenleg még nem tartunk üzleti szempontból megalapozottnak tekintettel a települése fejletlen üzleti környezetére, kedvezőtlen elérhetőségére, fejletlen társadalmi viszonyaira. Az elmúlt évtized fejlődése azt bizonyította, hogy a gazdaságfejlesztés hatékonysága nagyban függ az adott tér által biztosított környezet (demográfiai, társadalmi, közlekedési és szolgáltatási) minőségétől, így a fejlesztésekben fontos az egymásra épülés és a fokozatosság érvényesítése. A beavatkozások akkor igazán hatékonyak, ha segítenek a korábban már piaci alapokon megindult térbeli gazdasági folyamatok érvényesülésében. Ezen gondolatmenet mentén az üzleti infrastruktúra fejlesztése esetében, annak jelentős beruházás igénye miatt a 2021-2027-es időszakban a főközlekedési folyosókkal már feltárt és fejlődésben lévő térségek üzleti környezetét kívánjuk javítani. Az ezen kívül eső, gyakran elmaradott térségekben, első sorban a fejlődés elsődleges társadalmi, demográfiai, települési infrastrukturális környezetének megerősítését célozzuk (II-V. prioritások), amelyet később követhet az üzleti infrastruktúra fejlesztése, de ezekben a terekben is fontos a vállalkozások technológiai felkészültségének, telephely feltételeinek javítása, digitális transzformációjának fejlesztése és általában is versenyképességük, hatékonyságuk javítása.

11. ábra Pest vármegye ipari park fejlesztésre alkalmas települései 2021-2027



18. táblázat

## Ipari park fejlesztésre javasolt települések

Forrás-felhasználási mód	Sorsz.	Javasolt település	Forrásfelhasználási mód	Sorsz.	Javasolt település
Délkelet-Pest vármegye	1	Abony	Keleti-Agglomeráció	30	Göd
	2	Albertirsa		31	Gödöllő
	3	Cegléd		32	Gyál
	4	Ceglédbercel		33	Gyömrő
Déli nyugat-Pest vármegye	5	Bugyi		34	Halásztelek
	6	Dabas		35	Kerepes
	7	Felsőpakony		36	Kistarcsa
	8	Hernád		37	Maglód
	9	Inárcs		38	Mogyoród
	10	Kakucs		39	Nagytarcsa
	11	Monor		40	Pécel
	12	Monorierdő		41	Szada
	13	Ócsa		42	Szigetszentmiklós
	14	Örkény		43	Szód
	15	Péteri		44	Szódliget
	16	Pilis		45	Tököl
	17	Újhartyán		46	Üllő
Észak-Pest vármegye	18	Aszód	47	Vecsés	
	19	Bag	48	Biatorbágy	
	20	Hévízgyörk	49	Budaörs	
	21	Vác	50	Diósd	
Keleti-Agglomeráció	22	Vácduka	51	Érd	
	23	Alsónémedi	52	Herceghalom	
	24	Csomád	53	Páty	
	25	Csömör	54	Százhalombatta	
	26	Dunaharaszti	55	Tárnok	
	27	Dunakeszi	56	Törökbálint	
	28	Ecser	57	Zsámbék	
	29	Fót			

19. táblázat

## Helyi gazdaságfejlesztést célzó fejlesztések meghatározott keretösszegei (Ft)

Forrásfelhasználási mód	6.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés
Nyugati-Agglomeráció	944 869 466
Keleti-Agglomeráció	1 145 837 827
Észak-Pest vármegye	1 359 180 412
Déli nyugat-Pest vármegye	1 155 494 213
Délkelet-Pest vármegye	629 921 262
Kiemelt járásközpontok fejlesztési cél	1 094 000 000
<b>Összesen</b>	<b>6 329 303 180</b>

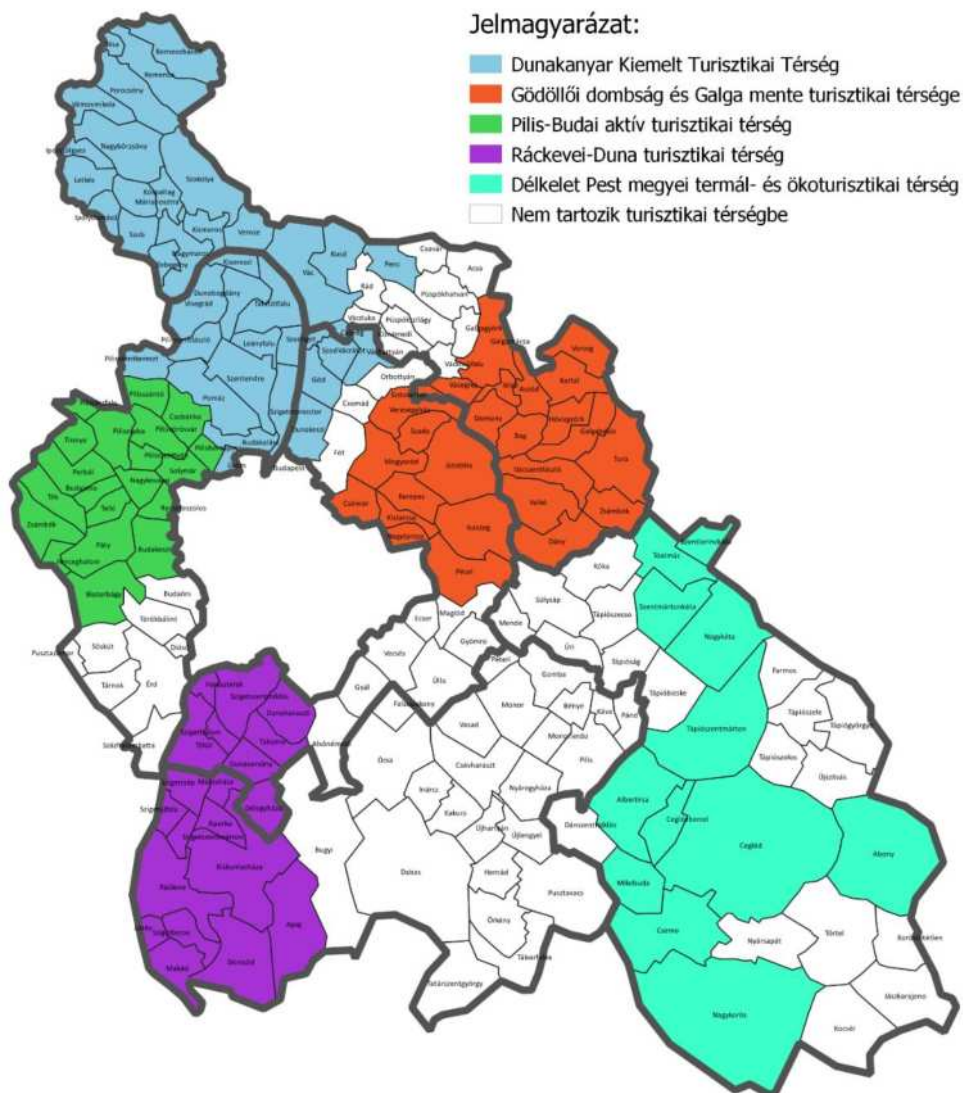
## 6.1.2. 4 ÉS 5 SZÁMJEGYŰ UTAK FEJLESZTÉSE

A felhívás kiemelt felhasználási módra szól, a Magyar Közút Nonprofit Zrt. az elsődleges kedvezményezett. A beavatkozásra összesen valamivel kevesebb, mint 12,7 milliárd forint áll rendelkezésre a vármegyében. A 4 és 5 számjegyű, állami tulajdonban lévő közutak fejlesztésére a TOP Plusz 1. és 6. prioritások együttes keretösszegének legfeljebb 15%-a fordítható, a 290/2014. (XI. 6.) Korm. rendelet szerinti kedvezményezett járásokban megvalósuló fejlesztésekre, kiemelt figyelemmel a 36 komplex programmal fejlesztendő járásra. Nem kedvezményezett járásban indokolt esetben (pl.: több járást érintő úthálózat folytatódó felújítása vagy hátrányos helyzetű járás teljes úthálózatának igazoltan megfelelő útminősége esetén).

### 6.1.3. HELYI ÉS TÉRSÉGI TURIZMUSFEJLESZTÉS

A vármegyei gazdaság egyik kiemelt, területi szempontból jól definiálható kiterjedéssel rendelkező ága a turizmus. Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben kialakíthatók pontszerűen turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, programunkban alapvetően a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre koncentrálunk. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amelynek a vármegyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a megyének a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A vármegye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A vármegyének talán ez a legkevésbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területe. A fenti turisztikai körzetekhez összesen 117 db település tartozik, melyek az összes vármegyei település 63%-át jelentik.

12. ábra Pest vármegye turisztikai térségei 2021-2027



20. táblázat

## Turizmusfejlesztés célterületei

Pest vármegye turisztikai térségei	Sorsz.	Terület	Pest vármegye turisztikai térségei	Sorsz.	Terület
Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség	1.	Bernecebaráti	Gödöllői dombság és Galga mente turisztikai térsége	60.	Vácegres
	2.	Budakalász		61.	Vácszentlászló
	3.	Csörög		62.	Valkó
	4.	Dunabogdány		63.	Veresegyház
	5.	Dunakeszi		64.	Verseg
	6.	Göd		65.	Zsámbok
	7.	Ipolydamásd		66.	Apaj
	8.	Ipolytölgyes		67.	Áporka
	9.	Kemence		68.	Délegyháza
	10.	Kismaros		69.	Dömsöd
	11.	Kisoroszi	70.	Dunaharaszti	
	12.	Kosd	71.	Dunavarsány	
	13.	Kóspallag	72.	Halásztelek	
	14.	Leányfalu	73.	Kiskunlacháza	
	15.	Letkés	74.	Lórév	
	16.	Márianosztra	75.	Majosháza	
	17.	Nagybörzsöny	76.	Makád	
	18.	Nagymaros	77.	Ráckeve	
	19.	Penc	78.	Szigetbecse	
	20.	Perőcsény	79.	Szigetsép	
	21.	Pilisszentkereszt	80.	Szigethalom	
	22.	Pilisszentlászló	81.	Szigetszentmárton	
	23.	Pócsmegyer	82.	Szigetszentmiklós	
	24.	Pomáz	83.	Szigetújfalu	
	25.	Szentendre	84.	Taksony	
	26.	Szigetmonostor	85.	Tököl	
	27.	Szob	86.	Biatorbágy	
	28.	Szokolya	87.	Budajenő	
	29.	Sződ	88.	Budakeszi	
	30.	Szödliget	89.	Csobánka	
	31.	Tahitótfalu	90.	Herceghalom	
	32.	Tésa	91.	Nagykovácsi	
	33.	Üröm	92.	Páty	
	34.	Vác	93.	Perbál	
	35.	Vácrátót	94.	Pilisborosjenő	
	36.	Vámosmikola	95.	Piliscsaba	
	37.	Verőce	96.	Pilisjászfalu	
	38.	Visegrád	97.	Pilisvörösvár	
	39.	Zebegény	98.	Pilisszántó	
Gödöllői dombság és Galga mente turisztikai térsége	40.	Aszód	Pilis-Budai aktív turisztikai térség	99.	Pilisszentiván
	41.	Bag		100.	Remeteszőlős
	42.	Csömör		101.	Solymár
	43.	Dány		102.	Telki
	44.	Domony		103.	Tinnye
	45.	Erdőkertes		104.	Tök
	46.	Galgahévíz		105.	Zsámbék
	47.	Galgamácsa		106.	Abony
	48.	Gödöllő		107.	Albertirsa
	49.	Hévízgyörk		108.	Cegléd
	50.	Iklad	109.	Ceglédbercel	
	51.	Isaszeg	110.	Csemő	
	52.	Kartal	111.	Mikebuda	
	53.	Kerepes	112.	Nagykátá	
	54.	Kistarcsa	113.	Nagykőrös	
	55.	Mogyoród	114.	Szentlőrincváta	
	56.	Nagytarcsa	115.	Szentmártonkáta	
	57.	Pécel	116.	Tápiószentmárton	
	58.	Szada	117.	Tóalmás	
	59.	Tura			
			Délkelet Pest vármegyei termál- és ökoturisztikai térség		

A fenti turisztikai övezetek határainak, a helyben található attrakciók, a turisztikai potenciál és jelenlegi vendégéjszakák áttekintését, illetve a beérkezett támogatási igények figyelembevételét követően az alábbi forrásmegosztás jött létre.

21. táblázat A turizmus fejlesztésére meghatározott keretösszegek (Ft)

Forrásfelhasználási mód	6.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Nyugati-Agglomeráció	1 738 699 411
Keleti-Agglomeráció	991 680 580
Észak-Pest vármegye	2 195 303 256
Délnyugat-Pest vármegye	1 471 993 573
Délkelet-Pest vármegye	399 110 000
Kiemelt járásközpontok fejlesztési cél	640 000 000
<b>Összesen</b>	<b>7 436 786 820</b>

#### 6.1.4. AKTÍV TURIZMUS FEJLESZTÉSE

Pest vármegye rendkívül gazdag természeti, történelmi és kulturális értékekben. Főként a fővárosból jelenleg is rengetegen választják a vármegye természeti kincseinek felfedezését, bejárását aktív kikapcsolódásuk céljaként, ennek ellenére még mindig óriási lehetőségeket rejtenek a vármegye adottságai a turisztika, ezen belül is az aktív turizmus és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások számára. A természeti adottságokon alapuló, az aktív szabadidő eltöltésére alkalmas helyszínek és módok összefüggésének fejlesztése, illetve az aktív turizmushoz kapcsolódó fejlesztések – legyen szó akár vízi, gyalogos, kerékpáros, természeti-öko, vagy éppen lovas túratípusról –, mind a magyar emberek életminőségét javítják, mind pedig előnyösen hatnak a helyi gazdasági folyamatokra is. Ma már számos kutatás alátámasztja azt is, hogy a helyi gazdaságot az aktív turizmus fejlesztése közvetett és közvetlen módon is pozitívan befolyásolja. A vidéki térségek munkahelyteremtéséhez és munkahelymegtartásához épp úgy hozzájárul, mint a népességcsökkenés megállításához, emellett pedig a helyi termelők, kapcsolódó szolgáltatók közvetlen előnyhöz (megrendelésekhez) juthatnak a vidék aktív turisztikai fejlesztéseinek köszönhetően. A vármegye területén létrejött turisztikai klaszterek lehetőséget teremtenek arra, hogy a turisztikai szempontból kiemelt térségekben lévő önkormányzatok tevékenységüket összehangolva hozzák létre a térség aktív turisztikai kínálatát. Kiemelten fontos, hogy egy térségben a turisztikai tevékenységek egymásra épülve, egymással szinergiában jöjjenek létre és működjenek. Pest Vármegye Önkormányzata 1,9 mrd Ft keretösszeget kiemelt eljárásrendben tervezett felhasználni, amely összeget 3,333 mrd forintba növelt annak érdekében, hogy a vármegye aktív turizmusának hálózatos fejlesztését, a minőségi szabadidős tevékenységek kínálatának bővítését minél szélesebb körben támogathassa. A tervezett projektek célja, hogy az aktív kikapcsolódást biztosító hálózati rendszerrel gazdagodjon, hozzájárulva ezzel a helyi gazdaság fellendítéséhez és a fenntartható turizmus megteremtéséhez, mint stratégiai célok megvalósításához. A tervezett projektek közül a legjelentősebb a „Kerékpáros turisztikai hálózat kialakítása a Dunakanyar térségében” c. projekt, amelynek keretében a vármegyei önkormányzat – konzorciumban – Verőcén a kisvasút meghosszabbított vonalának végállomása mellett kerékpáros központot, valamint hozzá kapcsolódóan kerékpáros hálózatot hoz létre a Börzsöny településeinek kerékpáros pihenő és bicikliállomások létesítésével. Természetesen a települési önkormányzatok és az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ is megvalósíthatják fejlesztési elképzeléseiket, standard eljárásrendben nyújthatnak be pályázatot a fejlesztési célra elkülönített valamivel több mint 4,9, illetve 3 milliárd forintos keretösszeg terhére.

22. táblázat Az aktív turizmus fejlesztésére meghatározott keretösszegek (Ft)

<b>Forrásfelhasználási mód</b>	<b>6.1.4 Aktív turizmus fejlesztése</b>
Aktív turizmus fejlesztési cél	7 936 721 124
Pest Vármegye Önkormányzata	3 333 000 000
<b>Összesen</b>	<b>11 269 721 124</b>



## 7. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer szükségessége és kapcsolata az ITP 2021-2027 dokumentummal

### 6.1. A vármegyei döntéshozatal rendszere

A vármegyei önkormányzat, mint területi szereplő feladatait 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 29. § (1) bekezdése rögzíti, amely szerint a területi szereplő

- a) az általa elfogadott területfejlesztési koncepció és program alapján, az abban megfogalmazott célokkal összhangban kidolgozza és végrehajtja az integrált területi programot (a továbbiakban: ITP),
- b) kidolgozza az integrált területi programszintű kiválasztási kritériumokat, figyelembe véve a programban és az e rendeletben meghatározott horizontális követelményeket,
- c) véleményezi a területi kiválasztási eljárásrendben meghirdetésre kerülő felhívás tervezetét, és meghatározza a területi értékelési szempontokat,
- d) részt vesz a döntés-előkészítő bizottság ülésén, vagy az e rendeletben meghatározott esetben a területi jellegű értékelési szempontokat értékeli és az irányító hatóság elé terjeszti,
- e) adatot szolgáltat az irányító hatóság részére az éves fejlesztési keret összeállításához,
- f) végrehajtja az integrált területi programot, amelynek keretében a monitoring feladatainak ellátása céljából a kedvezményezettől és az irányító hatóságtól a támogatott projektekkel összefüggésben adatszolgáltatást kérhet, részt vehet a projektfejlesztésben.

A vármegyei ITP-t a Kormány hagyja jóvá.

A Korm. rendelet 117. § (1) szerint az irányító hatóság döntés-előkészítő bizottságot hív össze a támogatási döntés megalapozása érdekében, ha területi kiválasztási eljárásrenddel érintett felhívásra nem kizárólag a területi szereplő vagy az általa vezetett konzorcium nyújthat be támogatási kérelmet. Ebben az eljárásban csak az a támogatási kérelem támogatható, amelyet a területi szereplő képviselője is támogatásra javasolt. A területi szereplő képviselője a döntés-előkészítő bizottságban a területi szereplő közgyűlése határozatában hozott döntési javaslatot képviseli.

A fenti, jogszabályi feladatokból adódón a vármegyei önkormányzat döntéshozatali rendszere alapvetően két fő csomópont köré összpontosul:

1. az ITP kidolgozása, benne az integrált területi programszintű kiválasztási kritériumok kidolgozása
2. a döntés-előkészítő bizottságban (DEB) való döntéshozatal

Az ITP tervezet kidolgozását Pest Vármegye Önkormányzata megbízásából a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. végezte el. Az ITP egészének jóváhagyásával (és annak esetleges módosításaival) kapcsolatban a döntéshozói feladatokat Pest Vármegye Önkormányzatának Közgyűlése látja el.

A támogatási kérelmek vármegyei szintű döntési rendszere (a DEB döntés megalapozása érdekében) többszintű:

Az irányító hatóság által megküldött, a TOP Plusz programra benyújtott támogatási kérelmekkel kapcsolatos szakmai döntés-előkészítési feladatokat a Közgyűlés döntése alapján a Pest Vármegyei Önkormányzati Hivatal területfejlesztéssel illetékes szervezeti egysége vagy az önkormányzat tulajdonában álló Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. végzi.

A Korm. rendelet szerint a területi szereplő képviselője a döntés-előkészítő bizottságban a területi szereplő közgyűlése határozatában hozott döntési javaslatot képviseli. A közgyűlés döntése alapján e hatáskört – általánosságban vagy meghatározott kiírások vonatkozásában, összhangban az önkormányzati törvény hatáskör-átruházásra vonatkozó szabályaival – a közgyűlés a Pest Vármegyei Döntéselőkészítő Bizottságra ruházta át.

A Korm. rendelet 20. alcíme szerinti összeférhetlenségi szabályok biztosításáért (az érintett testületi döntéshozók tájékoztatása és szükség esetén a döntéshozatalból való kizárásra vonatkozó jelzések megtétele) a Jegyzői Iroda felel mind a szakmai előkészítés, mind a döntési javaslat kialakítása során.

## 6.2. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer

A vármegye, mint területi szereplő által meghatározott területspecifikus kiválasztási kritériumok elvi keretet biztosítanak a projektértékelési szempontrendszerhez és biztosítják a vármegyei koncepció és területfejlesztési program, valamint az ITP 2021-27 területi tervezési szempontból meghatározott céljainak, célterületeinek prioritizálását.

A területi kiválasztási kritériumok megalkotását követően a felhívások területspecifikus mellékleteiben ezek részletezésre és súlyozásra kerülnek, minden egyes felhívás esetében oly módon, hogy e szempontok mentén kaphatnak egyes települések többletpontokat az értékelés során.

A TOP Plusz keretében támogatható projektek – a korábbi időszakhoz hasonlóan – az Irányító Hatóság és a területi szereplők által kialakított kiválasztási szempontrendszer mentén kerülnek értékelésre. Ennek értelmében tehát az Irányító Hatóság határozza meg azokat a szakmai szempontokat, amelyek alapján a projektek meghatározott minimumot elérve teljesítik a támogathatóság szakmai színvonalát.

24. táblázat *Az Irányító Hatóság által vizsgált kritériumok*

Kritérium	Tartalmi magyarázat
Illeszkedés a TOP Plusz céljaihoz	A kiválasztási kritérium a TOP Plusz valamely konkrét céljához/céljaihoz, és az abból levezetett felhívás céljaihoz való szoros illeszkedést és kapcsolódást vizsgálja.
Szakmai indokoltság, megalapozottság	A kiválasztási kritérium legfőbb funkciója a beavatkozás indokoltságának vizsgálata. Ehhez a szakmai alátámasztás, indoklás és/vagy kellő kidolgozottságú helyzetelemzés, igényfelmérés értékelése szükséges. A legtöbb felhívás esetében lehetőség van a részletes projektteralom támogató döntés utáni kidolgozására, azonban a benyújtott információknak elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy az indokoltság, szükségesség vizsgálható legyen. Vizsgálatra és ellenőrzésre kerül a projekt indikátorokhoz és egyéb szakmai mutatókhoz való hozzájárulása. A megalapozottság keretében vizsgálhatóak a felhívások egyedi, alapvető szakmai-műszaki elvárásainak való megfelelések.

Kritérium	Tartalmi magyarázat
Fenntarthatóság, horizontális szempontok	A fenntarthatóság kiválasztás kritériumának célja, hogy a megvalósíthatóságon túl a későbbi működtetés feltételeit vizsgálja, kitérve különösen a műszaki, szakmai, társadalmi és pénzügyi dimenziókra is. A kritérium alatt kerülnek vizsgálatra az adott felhívás kapcsán releváns horizontális elvárások teljesítéséhez szükséges vállalások, nyilatkozatok. Ennek keretében a kiválasztási kritérium a fejlesztés azon aspektusát is vizsgálja, hogy az semmilyen módon ne legyen kirekesztő egyetlen társadalmi csoport számára sem.
Költségvetés	A kiválasztási kritérium egyrészt vizsgálja a felhívásokban meghatározott fajlagos költségeknek való megfelelést (amennyiben releváns), valamint az általános és szakmai belső arányok betartását. Továbbá ezen fő szempont alatt kerül vizsgálatra, hogy az egyes tevékenységek megfelelően kerültek-e az egyes állami támogatási kategóriák szerinti besorolásra (amennyiben releváns), ill. az egyszerűsített költségelszámolási szabályok megfelelően alkalmazásra kerültek.

Emellett a projektek a területi szereplők által, a vármegye szempontjából fontos kiválasztási kritériumok mentén is vizsgálatra kerülnek, így alakul ki az a projektkör, amelyek támogatásra javasolhatók.

Pest vármegye jelentősen különbözik a többi megyétől, hiszen permanensen növekvő, régiónyi népességével, városiasságával, óriási forrásmegkötő képességével más megközelítést kíván a fejlesztéspolitikától. (A települési felméréseink szerint a TOP Pluszban rendelkezésre álló forráskeret 4-5-szöröse is kevés lenne a települési önkormányzatok által jelzett összes szükségesnek ítélt projektjavaslat megvalósításához.) A vármegye méretéből adódóan a területi szűkítések alkalmazásával is számos, egymással versengő település marad, amelyek között a további különbségtétel szükséges. Nem beszélve arról, hogy egyes esetekben a problémák általános jellege miatt ilyen területi szűkítések nem képzelhetők el.

A TKR kritériumok kidolgozásakor éppen ezért azt az elvet tartottuk szem előtt, hogy azokkal javítsuk a TOP Plusz által biztosított források felhasználásának hatékonyságát, illetve segítsük a vállalt OP indikátorok teljesülését. Olyan objektív kiválasztási kritériumokkal egészítenénk ki az IH ajánlásait, amelyek segítik a tényalapú döntéshozatalt a pályázatok kiválasztásában.

Az IH által ajánlott kritériumokat Pest vármegye említett egyedi jellemzőit szem előtt tartva a következőképpen egészítjük ki:

**Illeszkedés a vármegyei területfejlesztési programhoz:** A vármegye területfejlesztési programjához való illeszkedés vizsgálata során előnyt élveznek azok a pályázatok, amelyek illeszkedése a vármegyei programban nevesített intézkedésekhez alátámasztottan bemutatásra kerül.

**Klímaparát, klímaalkalmazkodást segítő, környezeti szempontból fenntartható, vagy biodiverzitás megőrzését előmozdító megoldásokat alkalmazó fejlesztések előnyben részesítése:** Az értékelés során előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek bizonyíthatóan olyan megoldásokkal próbálják a települési / térségi szükségleteket kielégíteni, amelyek révén a jelenlegihez képest csökken a fajlagos energiafelhasználás, vagy javítják a település, intézmény klímaalkalmazkodását, környezeti szempontból az építést, üzemeltetést fenntarthatóvá teszik, illetve amelyek hozzájárulnak a biodiverzitás megőrzéséhez.

**Hozzájárulás a belső területi és társadalmi kiegyenlítéshez:** Az értékelés során előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek esetében alátámasztottan bemutatásra kerül, hogy azok hogyan szolgálják az esélyegyenlőség érvényesülését, illetve a vármegyén belüli területi kiegyenlítődést. E tekintetben a felhívás tartalmához illeszkedően alátámasztottan szükséges bemutatni, ha a projekt esélyegyenlőséget biztosító elemeket tartalmaz, vagy önmagában olyan céllal jön létre, hogy a társadalmi egyenlőtlenségeket csökkentse, illetve

megvalósulása révén csökkenjenek a megyén belüli területi különbségek. A területi különbségek csökkentésének fontos eszköze, a térségi gondolkodás, és cselekvés. Ezért a kiválasztási kritérium kiemelten fontos elemeként olyan támogatási kérelmeket is előnyhöz kívánunk juttatni, amelyek által több önkormányzat, vagy önkormányzat-egyház, önkormányzat és civil szervezet intézményesített, alátámasztott együttműködése igazolhatóan összekapcsolt módon egy adott cél elérése érdekében (vagy konzorciumi pályázat keretében, vagy összekapcsolható egyedi pályázatok formájában) több településen teremt értéket, vagy egy településen hoz létre értéket oly módon, hogy annak használata és fenntartása, települési megállapodások keretében alátámasztottan és világos szabályok mentén megosztásra kerül.

**Indokoltság:** A kiválasztási kritérium alapján olyan projektek élveznek előnyt, amelyek kiemelten szükségesek és ezt a pályázó megfelelő dokumentumokkal képes alátámasztani. Az értékelésnél a felhívás tartalmához és céljához illeszkedően és attól függően vizsgálandó a meglévő műszaki állapot, illetve a kiváltott gazdasági és/vagy társadalmi hatás mértéke.

**Előkészítettség, megvalósíthatóság:** A kiválasztási kritérium alapján azok a beruházások élveznek előnyt, amelyek megfelelően előkészítettek, illetve amelyek a pályázatban rögzített műszaki tartalom mellett a pályázatban megadott helyszínen az érvényes jogszabályokban meghatározott előírásoknak eleget tesznek és ezt a pályázók megfelelő dokumentumokkal igazolni tudják. Továbbá előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, ahol a pályázó a megvalósítás kockázatait felmérve annak műszaki és pénzügyi megvalósítására vonatkozóan reális ütemtervet készít. Ennek megfelelően az előkészítés rövidebb időt vesz igénybe, csökkentve az annak elhúzódása miatt tolódo beruházásokat veszélyeztető árváltozással összefüggő kockázatokat. Továbbá az előkészítettség csökkenti annak a kockázatát is, hogy olyan tervek kerüljenek befogadásra, amelyek valamilyen okból az adott területen, vagy az adott műszaki tartalommal a hatályos jogszabályoknak nem felelnek meg, vagy azok megvalósításához az érintett hatóságok nem járulnak hozzá.

25. táblázat

A vármegyei TKR kritériumok kapcsolódása a TOP Plusz intézkedéseikhez, felhívásaihoz

TKR Kritérium megnevezése (Pest vármegye)*	1.1 Klímatudatosság, éghajlat- változáshoz való alkalmazkodás	1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások				2.1 Klímabarát vármegye		3.1 Vármegyei és térsgégi fejlesztések (ESZA+ elemei)		3.3 Helyi és térségi közszolgáltatások (ERFA)			6.1. Helyi gazdaságfejlesztés			
	1.1.1 Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	1.2.1 Élhető települések	1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)	1.2.3 Belterületi utak fejlesztése	1.2.4 Szegregált városi területekre integrált területekre költözés támogatása (PILOT)	2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	2.1.3 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése (kombinált)	3.1.2 Szociális célú városrehabilitáció	3.1.3 Helyi humán fejlesztések	3.3.1 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztés	3.3.3 Köznevelési infrastruktúra fejlesztése	6.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	6.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése	6.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	6.1.4 Aktív turizmus fejlesztése
Illeszkedés a megyei területfejlesztési programhoz	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Klímabarát, klímaalkalmazkodást segítő, környezeti szempontból fenntartható, vagy biodiverzitás megőrzését előmozdító megoldásokat alkalmazó fejlesztések előnyben részesítése	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Hozzájárulás a belső társadalmi és területi kiegyenlítődéshez	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Indokoltság	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Előkészítettség, megvalósíthatóság			X	X	X					X	X					

A Monitoring Bizottság által elfogadott TKR szempontokat az ITP függelék tartalmazza.

A vármegyei önkormányzat által benyújtandó saját támogatási kérelmek vonatkozásában a projektek előkészítésben és döntés szakmai előkészítésben résztvevők személyi, szükség esetén szervezeti elkülönülésének biztosításáról a jegyző gondoskodik a Hivatalon belül.

## 8. Az ITP monitoringja és indikátorvállalásai<sup>1</sup>

Prioritási tengely	Indikátor		Mérték egység	Mérőföldkő 2024	Forrássá nyos célérték (2024)	Megye által vállalt mérőföldkő (2024)	Célérték 2029	Forrássá nyos célérték (2029)	Megye által vállalt célérték (2029)
	Azonosító	Megnevezés							
TOP_Plusz-1	RCO26	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöld infrastruktúra	ha	7,14	0,85	0,85	72,22	8,55	8,55
TOP_Plusz-1	RCR35	Árvízvédelmi intézkedésekkel érintett lakosság	fő	0	0	0	152 735	15 167	15 167
TOP_Plusz-1	RCO58	Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	km	21,75	1,86	1,86	435,13	37,20	37,20
TOP_Plusz-1	RCR64	A célzott kerékpáros infrastruktúra éves felhasználói	fő/év	0	0	0	1 926 590,00	164 690	164 690
TOP_Plusz-1	TPO08	A rehabilitált talaj összkiterjedése	ha	0	0	0	7,03	1	1
TOP_Plusz-1	TPO10	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db	7	1	1	69	7	7
TOP_Plusz-1	TPO11	Fejlesztéssel érintett közösségi területek nagysága	m <sup>2</sup>	0	0	0	80 870	8 300	8 300
TOP_Plusz-1	TPO12	Megvalósított megyei szemléletformáló és tudatosságnövelő programok száma	db	0	0	0	19	2	2
TOP_Plusz-1	TPO35	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	m	119 961	11 913	11 913	1 199 619	119 123	119 123
TOP_Plusz-1	RCO65	Az új vagy korszerűsített szociális lakások kapacitása	fő	0	0	0	815	94	94
TOP_Plusz-1	TPR09	A projekt keretében integrált területre költözők száma	fő	0	0	0	123	15	15
TOP_Plusz-1	RCO46	Átépített vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	km	13,35	2,420	2,420	133,50	24,120	24,120
TOP_Plusz-2	RCO19	Jobb energiahatékonyságú középületek	m <sup>2</sup>	40 554,09	5 995,82	5 995,82	404 769,30	59 958,19	59 958,19
TOP_Plusz-2	RCR26	Éves primerenergia-fogyasztás	MWh/év	0	0,00	0,00	60 715,32	8 993,72	8 993,72
TOP_Plusz-2	RCR29	Becsült üvegházhatásúgáz-kibocsátások	CO <sub>2</sub> t/év	0	0,00	0,00	35 183,98	5 211,78	5 211,78
TOP_Plusz-2	RCO22	Megújuló energiát előállító addicionális termelőkapacitás (ebből: villamos energia, hőenergia)	MW	1,87	0,28	0,28	18,66	2,77	2,77
TOP_Plusz-2	RCR31	Összes előállított megújuló energia (ebből: villamos energia, hőenergia)	MWh/év	0	0,00	0,00	20 524,41	3 040,27	3 040,27
TOP_Plusz-2	TPO09	Fejlesztéssel érintett fürdők száma	db	1	1	1	10,58	2	2
TOP_Plusz-3	TPO05	Programban résztvevő munkanélküliek száma	fő	1 766	157	157	35 320	3 131	3 131

<sup>1</sup> A megadott indikátorok az Irányító Hatóság adatszolgáltatása alapján került rögzítésre

Prioritási tengely	Indikátor		Mérték egység	Mérőföldkő 2024	Forrássá nyos célérték (2024)	Megye által vállalt mérőföldkő (2024)	Célérték 2029	Forrássarányos célérték (2029)	Megye által vállalt célérték (2029)
	Azonosító	Megnevezés							
TOP_Plusz-3	TPO06	Programban résztvevő inaktív személyek száma	fő	207	19	19	4 144	368	368
TOP_Plusz-3	TPO23	Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma	fő	128	12	12	2 567	228	228
TOP_Plusz-3	TPO24	Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma	fő	2 168	193	193	43 362	3 844	3 844
TOP_Plusz-3	TPR02	Program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – álló résztvevők száma	fő	nem releváns	-	-	22 258	1 973	1 973
TOP_Plusz-3	TPO13	Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma	db	0	0	0	255	46	46
TOP_Plusz-3	TPO25	Fejlesztéssel érintett akcióterület száma	db	0	0	0	127	23	23
TOP_Plusz-3	TPR05	A programokkal elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő	nem releváns	-	-	13 716	2 470	2 470
TOP_Plusz-3	TPR15	Program eredményként integrált területre költözők száma	fő	0	0	0	188	34	34
TOP_Plusz-3	TPO13	Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma	db	9	2	2	901	140	140
TOP_Plusz-3	TPO14	Egyéb, nem közösségi célú programok száma	db	3	1	1	338	53	53
TOP_Plusz-3	TPR05	A programokkal elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő	0	0	0	1 540 056	238 532	238 532
TOP_Plusz-3	TPR10	Azon települések száma, ahol javult a foglalkoztatáshoz, oktatáshoz, egészségüghöz, szociális és/vagy lakhatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés	db	0	0	0	97	16	16
TOP_Plusz-3	TPO26	Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	360	84	84	3 597	840	840
TOP_Plusz-3	TPO27	Újonnan létrehozott, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	93	22	22	933	218	218
TOP_Plusz-3	TPO28	Fejlesztett, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	2 035	557	557	20 352	5 565	5 565
TOP_Plusz-3	TPO29	Újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	75	21	21	753	206	206
TOP_Plusz-3	RCR70	Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények éves felhasználói	fő	0	0	0	4 415	1 154	1 154
TOP_Plusz-3	TPR11	Újonnan létrehozott bölcsődei ellátással rendelkező települések száma (ahol 2020.12.31-én nem működött bölcsődei szolgáltatás)	db	0	0	0	42	10	10
TOP_Plusz-3	TPR12	Fejlesztett óvodai ellátással rendelkező települések száma	db	0	0	0	160	44	44

Prioritási tengely	Indikátor		Mérték egység	Mérőföldkő 2024	Forrásarányos célérték (2024)	Megye által vállalt mérőföldkő (2024)	Célérték 2029	Forrásarányos célérték (2029)	Megye által vállalt célérték (2029)
	Azonosító	Megnevezés							
TOP_Plusz-3	TPO01	Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (benne: házi orvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskolaegészségügyi ellátás) száma	db	56	14	14	560	134	134
TOP_Plusz-3	RCR73	Az új vagy korszerűsített egészségügyi ellátó létesítmények éves felhasználói	fő	0	0	0	4 023 514	961 260	961 260
TOP_Plusz-3	TPO02	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások száma	db	26	6	6	255	54	54
TOP_Plusz-3	TPR13	Fejlesztett egészségügyi szolgáltatásokkal rendelkező települések száma	db	0	0	0	185	45	45
TOP_Plusz-3	TPR14	Újjonnan létrehozott vagy férőhelybővítéssel érintett szociális alapszolgáltatásokkal és gyermekjóléti alapellátásokkal rendelkező települések száma	db	0	0	0	32	7	7
TOP_Plusz-3	RCO67	Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények osztálytermi kapacitása	db	0	0	0	26 086	2 948	2 948
TOP_Plusz-3	TPO30	Korszerűsített köznevelési intézmények száma	db	0	0	0	248	29	29
TOP_Plusz-3	TPO31	Korszerűsített kollégiumok száma	db	0	0	0	6	1	1
TOP_Plusz-3	RCR71	Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények éves felhasználói	db	0	0	0	18 782	2 123	2 123
TOP_Plusz-6	RCO04	Nem pénzügyi támogatásban részesített vállalkozások	db	116	11	11	1 168	109	109
TOP_Plusz-6	TPO07	Támogatásban részesülő önkormányzati tulajdonú vállalkozások száma	db	12	2	2	119	12	12
TOP_Plusz-6	TPO32	Közétkeztetési fejlesztések száma	db	0	0	0	82	8	8
TOP_Plusz-6	RCO46	Átépitett vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	km	26,97	2,2	2,20	269,75	22	22
TOP_Plusz-6	RCO77	Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma	db	27	2	2	215	16	16
TOP_Plusz-6	TPO09	Fejlesztéssel érintett fürdők száma	db	1	1	1	11	1	1
TOP_Plusz-6	TPO34	Turisztikai fejlesztéssel érintett nemzeti parkok, geoparkok, natúrparkok száma	db	0	0	0	3	1	1
TOP_Plusz-6	RCO77	Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma	db	0	0	0	161	28	28
TOP_Plusz-6	TPO34	Turisztikai fejlesztéssel érintett nemzeti parkok, geoparkok, natúrparkok száma	db	0	0	0	5	1	1



## Terület Kiválasztási Kritérium Rendszer

### Pest Vármegye

Pest Vármegye a(z) ... **Korm. határozat** alapján meghatározott Integrált Területi Program forráskeretének felhasználásához az alábbi saját **Területi Kiválasztási Rendszer** kritériumokat kívánja figyelembe venni és elfogadásra előterjeszteni a Monitoring Bizottság felé.

#### **A területi szereplő (...vármegye) által választott Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer:**

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
1.	Illeszkedés a vármegyei területfejlesztési programhoz	A vármegye területfejlesztési programjához való illeszkedés vizsgálata során előnyt élveznek azok a pályázatok, amelyek illeszkedése a vármegyei programban nevesített intézkedésekhez alátámasztottan bemutatásra kerül.
2.	Klímaparát, klímaalkalmazkodást segítő, környezeti szempontból fenntartható, vagy biodiverzitás megőrzését előmozdító megoldásokat alkalmazó fejlesztések előnyben részesítése	Az értékelés során előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek olyan megoldásokkal próbálják a települési / térségi szükségleteket kielégíteni, amelyek révén a jelenlegihez képest csökken a fajlagos energiafelhasználás, vagy javítják a település, intézmény klímaalkalmazkodását, környezeti szempontból az építést, üzemeltetést fenntarthatóvá teszik, illetve amelyek hozzájárulnak a biodiverzitás megőrzéséhez.
3.	Hozzájárulás belső területi és társadalmi kiegyenlítődéshoz	Az értékelés során előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek esetében alátámasztottan bemutatásra kerül, hogy azok hogyan szolgálják az esélyegyenlőség érvényesülését, illetve a megyén belüli területi kiegyenlítődést. E tekintetben a felhívás tartalmához illeszkedően alátámasztottan szükséges bemutatni, ha a projekt esélyegyenlőséget biztosító elemeket tartalmaz, vagy önmagában olyan céllal jön létre, hogy a társadalmi egyenlőtlenségeket csökkentse, illetve megvalósulása révén csökkenjenek a megyén belüli területi különbségek. A területi különbségek csökkentésének fontos eszköze, a térségi gondolkodás, és cselekvés. Ezért a kiválasztási kritérium kiemelten fontos elemeként olyan támogatási kérelmeket is előnyhöz kívánunk juttatni, amelyek által több önkormányzat, vagy önkormányzat-egyház, önkormányzat és civil szervezet intézményesített, alátámasztott együttműködése igazolhatóan összekapcsolt módon egy adott cél elérése érdekében (vagy konzorciumi pályázat keretében, vagy összekapcsolható egyedi pályázatok formájában) több településen teremt értéket, vagy egy településen hoz létre értéket oly módon, hogy annak használata és fenntartása, települési megállapodások keretében alátámasztottan és világos szabályok mentén megosztásra kerül.
4.	Indokoltság	A kiválasztási kritérium alapján olyan projektek élveznek előnyt, amelyek kiemelten szükségesek és ezt a pályázó megfelelő dokumentumokkal képes alátámasztani. Az értékelésnél a felhívás tartalmához és céljához illeszkedően és attól függően vizsgálendő a meglévő műszaki állapot, illetve a kiváltott gazdasági és/vagy társadalmi hatás mértéke.
5.	Előkészítettség, megvalósíthatóság	A kiválasztási kritérium alapján azok a beruházások élveznek előnyt, amelyek megfelelően előkészítettek, illetve amelyek a pályázatban rögzített műszaki tartalom mellett a pályázatban megadott helyszínen az érvényes jogszabályokban meghatározott előírásoknak eleget tesznek és ezt a pályázók megfelelő dokumentumokkal igazolni tudják. Továbbá előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, ahol a pályázó a megvalósítás kockázatait felmérve annak műszaki és pénzügyi megvalósítására vonatkozóan reális ütemtervet készít. Ennek

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
		megfelelően az előkészítés rövidebb időt vesz igénybe, csökkentve az annak elhúzódása miatt tolódó beruházásokat veszélyeztető árváltozással összefüggő kockázatokat. Továbbá az előkészítettség csökkenti annak a kockázatát is, hogy olyan tervek kerüljenek befogadásra, amelyek valamilyen okból az adott területen, vagy az adott műszaki tartalommal a hatályos jogszabályoknak nem felelnek meg, vagy azok megvalósításához az érintett hatóságok nem járulnak hozzá.

Dátum: ....., 2024.....

.....  
vármegyei közgyűlés elnöke